

Velja po pošti:

za celo leto naprej	K 26.—
za pol leta	" 13.—
za četrt leta	" 6.50
za en mesec	" 2.20

V upravnishvu:

za celo leto naprej	K 22.40
za pol leta	" 11.20
za četrt leta	" 5.60
za en mesec	" 1.90

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

SLOVENEK

Inserati:

Enostop. petitv. (72 mm):
za enkrat . . . 13 h
za dvakrat . . . 11 "
za trikrat . . . 9 "
za več ko trikrat . . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Političen list za slovenski narod

Upravišvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona št. 188.

Onemoglost francoskih katoličanov.

Katoličani proti ustavi.

11. t. m. je odlični katoliški časnikar Artur Loth objavil v »Universu« članek, ki kaže veliko onemoglost in politično razbitost francoskih katoličanov. Gre se za sledeče: Francija od leta 1870. sem nima več pisane ustave. Republika obstoji kot dejstvo, ne pa po izrečno proglašeni pravu. Francoska ne pozna državnih temeljnih zakonov. Konservativci, ki so od 1871. do 1875. odločevali v zbornici, niso bili dovolj odločni, da bi določili za deželo pisano ustavo, radikalci pa, ki so si od leta 1875. naprej vedno bolj pridobivali moči, se nalašč tega vprašanja niso dotaknili, ker je bilo v prid njihovim prevratnim namenom. Od 1878. do 1898. sta bili desnica in levica v zbornici enako močni, Dreyfusova afera pa je Francosko vrgla v naročje radikalcev. Zdaj pa je naznanil neki poslanec, da hoče predlagati, da se formulirajo državni temeljni zakoni in ustava. Pričakovati bi bilo, da se bodo katoličani za to v svojem vne-
mo zavzeli. Kajti, kaj je ustava, če ne pravo in pravni red? Saj se ravno katoličani — in sicer po pravici — pritožujejo, da vlada krši svobodo in enakost vseh državljanov pred zakonom, kakor kažejo zadnje kulturnobojne Briandove postavbe. Z ustavo bi bile zvezane roke Clemenceaujem in Briandom, kajti težko je misliti, da bi načel politične in verske svobode ter enakosti v ustavi ne poudarili in zatajili pred vso civilizovano Evropo. Pa bode temu kakor hoče, na vsak način je jasnost boljša, kot sedanja negotovost. »Univers« pa kliče v svojem članku: Bog nas obvari ustave! Ravno to je še dobrota za Francosko, da državnih temeljnih zakonov nima. Za vsako stvar se zdaj mora izdati posebič zakon in ta mora pasirati dve zbornici, predno postane zakon, eventualno pa se proti nji lahko še apelira na sodišča in državni svet. Te naprave temeljijo v politički izobrazbi, v navadi. Ta tradicionalna navada je najboljša magna charta za tiste mrvice svobode, ki jih še imamo. Če pa blok izdela ustavo, potem smo pri kraju . . .

Tako glasilo francoskih katoličanov. Ne moremo tega prebrati, da ne bi se nas polastil teman pesimizem. To, kar tu piše

»Univers, to je izpoved popolne politične onemoglosti. Tako govori tisti, ki se potaplja in se prijema za bilko. Na to se dá odgovoriti sledeče: Dvoje je mogoče; ali imajo ta napisana pravna načela, ki jih »Univers« hvali kot dobro jamstvo proti radikalcem, res še vpliv in veljavo v francoskem državnem življenju in v tem slučaju je treba iti v boj in jih proglasiti za temeljne zakone, za ustavo, ali pa ta načela dejansko nimajo nobenega vpliva, potem jih bo blok podrł, ako se katoličani prav nič ne ganejo. — Kaj manjka francoskim katoličanom? Organizacije. In še nekaj jih mori: prejšnje kraljestvo, ki v ljudstvu ni prav nič vzgojevalo javnega pravnega čuta. Na tem hira Francoska in na tem, da katoliški možje nimajo poguma in upa, da bi ozdravili tega zastrupljenega duha v ljudstvu. Optimizma ni v teh ljudeh . . .

Rusija.

Položaj na Finskem.

Govori se z gotovostjo, da bo v kratkem generalgubernator N. N. Gerard odstopil in da postane njegov naslednik sedanji armadni poveljnik finskega vojaškega rajona, generallajtnant Bekman. Po vsem Finskem vršita policija in orožništvo strogo službo, zato zadnji čas odkrivajo vse polno bomb in razstreliva.

Nove struje v »Slovanskem društvu«.

Peterburško »Slovansko društvo« ima v jeseni predavalne in diskusijske večere. Zadnjič je J. S. Palmov predaval o »Panslavizmu in slovanskem društvu«. Tega predavanja se je udeležil tudi D. N. Vergun, ki je prejšnji večer govoril o »Drangu« proti vzhodu ter opozarjal na pangermansko nevarnost. Vergun je očital vodstvu društva, da ne podpira reformnih teženj v Rusiji, temveč tiči v samoderstvu, vsled česar mnogo članov od društva odpada. »Novo Vreme« je potem tudi očitalo vodstvu »marazem«. Nato pa je Kulakowski v »Novem Vremenu« ostro odgovoril reformni struji, posebno pa Vergunu, češ, da se posebno za goste ne spodobi pri javnih zborovanjih društva sprožiti tako dalekosežna vprašanja.

Gospodarski položaj na ruskem Poljskem.

Začetkom leta 1907. je bil položaj za trgovino in industrijo zelo neugoden. V

Varšavi so se vršili veliki štrajki in zaprtja, v Lodzu so pa delodajavci zaprli skoro vse tovarne. Na eni strani je med delavstvom zavladala velikanska beda, na drugi pa je na tržiščih v srednji Rusiji izpodrinila konkurenca poljsko blago. Pozneje pa se je položaj izboljšal, ker so tovarnarji popustili od svojega trdovratnega stališča, pa tudi izboljšali svoje obrti v tehniškem oziru. Koncem leta 1907. so poljski izdelki tujo konkurenco premagali. — Boj kot proti nemškemu izdelkom se najbrž ne bo posrečil, ker je ruska vlada na pritožbo nemških industrijcev sklenila temu gibanju storiti konec. Gibanje je v nasprotju z nemško-rusko trgovinsko pogodbo.

Metropolit Antonij o časovnem toku.

Deputacija, sestojeca iz osem žena, je prišla prosit plemenitega nadškofa peterburškega, Antonija, naj po starodavnem ruskem običaju na božični praznik gre obiskat zapore in prosit za kaznjence. Metropolit je odgovoril, da on tega ravno zato ne more, ker kot oznanitelj miru in ljubezni ne sme prositi, da se izpustijo oni, ki morijo, požigajo in plenijo ter po sveti Rusiji netijo plamen sovraštva. Konečno se je metropolit nekoliko udal in sklenil posredovati, da se kaznjencem njihova usoda olajša.

Blažena Rusija.

Izšla je v Moskvi določba, da morajo zavodi, ki so doslej dobivali iz inozemstva časnike in publikacije brez cenzure, predložiti vse pošiljatve odslej cenzorju. To velja tudi za vseučiliško knjižnico, za muzeje in akademije, uredništva itd.

Novi hrvaški ban.

Banov program.

Včeraj je sprejel Rauch uradnike. Obrazložil je ob tej priliki svoj program, ki obsega vse, kar je priznal njegov prednik baron Rakodczay in pa preosnove na gospodarskem, upravnem, kulturnem in na industrijskem polju. Novi ban napoveduje, da hoče izvesti revizijo ustave po regnikolarni deputaciji, ki naj reši tudi sporno vladno predlogo. Pravice hrvaškega sabora hoče razširiti, dvigniti ugled države. Ne boji se nikakega terorizma in hoče izvesti svoj program.

Strogo se hoče držati ogrsko-hrvaške nagodbe iz leta 1868, ki na mnogih mestih naglašja skupnost Hrvaško-Slavonske z Ogrsko. Imamo posebno politično ozemlje in imamo

obsežno avtonomijo, a nasproti vsakemu tretjemu nismo nič drugega, kakor nedeljiva celota. Jezikovno vprašanje se mora urediti podrobno, tako da se ne pripete več ona nesprejemljiva, ki jih imamo danes. Urediti se mora tudi vprašanje o zastavah. Železniška službena pragmatika je v dveh točkah boljša: 1. da se zahteva splošna uporaba hrvaščine in 2. da se zahteva, naj nastavijo na železnicah Hrvate. Hrvate zastopajo stališče, da mora biti hrvaščina uradni jezik na hrvaško-slavonskem ozemlju ne glede na to, kje da je nastavljen uradni organ. Ogrska vlada pa zastopa stališče, da jezikovne odredbe ne obsegajo državnih podjetij, med katere vstevajo železnice. To vprašanje še ni rešeno. Regnikolarna deputacija je poklicana, da jo reši in želim, da se predloži zadeva regnikolarni deputaciji.

Skupno z regnikolarno deputacijo hočemo sporazumno z ministrskim svetom predlagati, da dobi hrvaška skupščina pravico na predlog hrvaške vlade določiti doklade do gotove višine na davke in da sme ban sporazumno s finančnim ministrom najeti posojilo. V kratkem predloži skupščini zakonski načrt o uvedbi splošne volivne pravice in predloge glede na povišanje števila ljudskih šol in o reformi srednjih šol kakor tudi predloge glede na izboljšanje poljedelstva in industrije. Ban je obljubil, da se izboljšajo plače uradnikom.

Nova hrvaška vlada pomnoži zagrebško policijo.

Novi hrvaški Rauchov sekčni načelnik Crnković je izjavil o demonstraciji: Pripravljeni smo bili na demonstracijo, samo na tako surovo ne. Vemo, da je policija preslaba in ukazalo se bo, da pomnože zagrebško policijo za sto mož. Poulične demonstracije nas ne preplaše. Izpustimo se v volivni boj in upamo na uspeh. Napoved o pomnožitvi policije je za Raucha slabo znamenje. Časi policijskega režimeja se po vseh znamenjih v naših časih celo na Hrvaškem ne morejo vzdržati.

Ogrski politik o Rauchu.

Ogrski državni poslanec dr. Mihael Polit objavlja članek, v katerem sodi, da se eksperiment z Rauchom ravno tako izjalovi, kakor se je izjalovil z Rakodczajem. Rauch misli, da ustanovi iz pristašev raznih strank unionistično stranko. Na to niti v Budimpešti ne dajo dosti. Sodijo marveč, da nastopi Rauch s silo po zgledu svojega očeta. Položaj je pa sedaj drugačen, kakor pred štiridesetimi leti. V dvajsetletni Khuen-Hedervaryjevi dobi je postala hrvaška opozicijska jeklena. Danes na Hrvaškem unionistične stranke ni. — Da nastopi Rauch s silo, je verjetno. Saj nosi tolikokrat v ustih besedo strogost proti onim, ki se ne strinjajo, da sta Hrvaška

LISTEK.

Dijamanti kralja Salomona.

Angleški spisal Rider Haggard, posl. J. M. (Dalje.)

Good je poskočil vzpričo te misli, kajti kar gorel je želje, da bi mogel iti nad slone; in da povem resnico, ravno tako je bilo z menoj, kajti vest bi me pekla, ako bi pustili pobegniti tako čredo, ne da bi si jo malo natančneje ogledali.

»Dobro, dragi,« sem rekel, »mislim, da potrebujemo nekoliko razvedrila. Sedaj pa se pripravimo, kajti pri svitanju dneva moramo oditi in potem jih morebiti zajejamo, ko se bodo krmili, predno odidejo dalje.«

Ostali so pritrdili in začeli smo delati priprave. Good je odložil svojo obleko, utaknil svoje steklo in svoje umetne zobe v žep svojih hlač, vse lepo zbravši in položil v vogal svojega kovčega iz nepremičnega platna. Sir Henry in jaz pa sva se zadovoljila z bolj preprostimi pripravami, se zavila v svoje odeje in se zazibala v ono spanje brez sanj, ki je nagrada trudnemu popotniku.

Toda kaj je bilo to?

Naenkrat so se začuli od vode sem glasovi silnega vrvenja in v naslednjem trenutku smo začuli strašno rjojenje. Nobenega dvoma ni bilo, odkod je izviralo: samo lev je zamogel delati tak vrišč. Vsi smo skočili pokonci in se ozrli proti vodi, kjer smo videli neko nerazločno stvar rmenie in črne barve, ki se je plazila proti nam. Zgrabili smo za puške, obuli svoje »veldtschoons« (čevlje iz neustrojene kože), planili iz sherna in proti njemu. Med tem je žival padla in se valila po tleh, in ko smo dospeli do nje, se ni več ganila.

Stvar pa je bila taka. Na travi je ležala velika antilopa — ena najlepših afriških vrst — popolnoma mrtva, in preboden od njenih velikih zakrivljenih rog je ležal krasen lev s črno grivo, tudi mrtev. Očividno se je zgodilo tole: antilopa je prišla k vodi pit, kjer je ležal lev na preži — brez dvoma isti, ki smo ga mi slišali. Ko je antilopa pila vodo, je lev skočil nanjo, toda vzprejeli so ga ostri rogovi in prodrli. Nekaj podobnega sem videl že enkrat poprej. Lev se ni mogel sam oprostiti in je raztrgal hrbit in vrat antilope, ki se je vsled strahu in bolečin vlekla dalje, dokler se ni zgrudila mrtva.

Kakor hitro smo se dovolj nagledali mrtvih živali, smo poklicali Kafre in zvlekli smo obedve do sherna. Nato smo zopet legli spat in se nismo več zbudili notri do zore.

S prvim svitanjem smo vstali in se pripravili na lov. Vzeli smo seboj tri največje puške, precejšnjo zalogo streljiva in naše velike steklenice za vodo, napolnjene z lahkim, mrzlim čajem, ki je najboljša pijača za lov. V naglici smo nekoliko zajutrkovali, in se hitro podali na pot. Umbopa, Khiva in Ventvögel so šli z nami. Ostale Kafre smo pustili zadaj, da denejo iz kože leva in antilopo.

Ni nam bilo težko najti sile sledi slonov, katero je preiskal Ventvögel in izjavil, da jih mora biti dvajset do trideset, in sicer večinoma doraščeni samci. Vendar ker je šla čreda ponoči naprej, je bilo že devet ura in zelo vroče, ko smo po polomljenem drevju, natrganem listju in skorji ter kadečim govnu spoznali, da ne moremo biti daleč od njih.

Kmalu smo ugledali čredo, kakor je dejal Ventvögel, dvajset do trideset živali, ki so po končanem zajutreku stale v neki globini in mahale s svojimi velikimi ušesi. Bil je krasen prizor.

Bili so kakih dve sto korakov od nas. Zgrabil sem pest trave in jo vrgel v zrak, da vidim, kako vleče veter; kajti ako bi nas zavohali, sem vedel, da bi nam pobegnili, predno bi mogli priti do strela. Ko sem spoznal, da vleče veter od slonov proti nam, smo se skrivoma plazili dalje in tako se nam je posrečilo približati se živalim na kakih štirideset korakov. Rav-

no pred nami spredaj so stali trije veliki samci, katerih eden je imel velikanske zobe. Zašepetal sem ostalim, da vzamem jaz srednjega. Sir Henry onega na levi, Good pa onega z velikimi zobmi.

»Sedaj!« sem zašepetal.

»Bum! Bum! Bum!« so se oglasile naše tri puške in Sir Henryjev slon je padel kakor kamen, ustreljen ravno v srce. Moj se je zgrudil na kolena, in mislil sem, da pogine na mestu; toda v trenutku je bil zopet na nogah in drl proti meni. Hitro mu pošljem še eno kroglo med rebra in sedaj se je v resnici zgrudil. Nato sem utaknil v cev takoj še dva nova naboja, skočil k njemu in mu zapodil še eno kroglo v glavo, da končam smrtni boj uboge živali. Tedaj se obrnem, da vidim, kakšen uspeh je imel Good z velikim samcem, katerega sem slišal upiti jeze in bolečine, ko sem svojemu dal poslednjo kroglo. Ko dospem do kapitana, našel sem ga zelo razburjenega. Pokazalo se je, da se je zadet slon obrnil in drl naravnost proti svojemu napadalcu, ki je imel komaj toliko časa, da se mu je izognil in potem tekel za njim v smeri proti našemu taborišču. Med tem je udrla čreda v divjem begu v nasprotno smer.

Nekoliko časa smo se posvetovali, ali naj bi šli za ranjenim samcem ali pa sledili čredi, in navsezadnje smo se odločili za zasledovanje ter odšli misleč, da smo

in Ogrska skupna državna celota. Rauch si je znal dobiti tudi pripravne pomočnike in je imenoval za svojega sekčnega načelnika tistega Nikolaja Crnkovića, o katerem je znan, da je bil desna roka Khuen-Hedervaryjeva. Rauch hoče izzvati po vseh znamenjih hud boj. Dvomimo, da zmaga. Sila rodi protisilo.

Srbi za neodvisno Hrvaško.

V Mitrovicah je zborovala 16. t. m. srbska neodvisna stranka. Navzoči so bili tudi zastopniki ogrske samostojne srbske stranke in člani jugoslovanskega belgrajskega odbora. Sklenili so, da naj stranka nastopi z vsemi silami za neodvisnost Hrvaške nasproti Ogrski. Stranka začasno zapostavi velikosrbski program in izjavi, da je močna dovolj, da nastopi uspešno proti velikohrvaškim stremiljem.

Spopad med dijaki in častniki v Zagrebu.

Vseučiliščniki so ponoči 16. t. m. demonstrirali pred uredništvom zagrebškega uradnega lista. Metali sa kamenje in vpili pa žvižgali. Proti dijakom so prišli trije častniki. Dijaki so jih pozvali, da naj pomagajo demonstrirati. Ker so zahtevali častniki, da naj jih puste pri miru, so jih napadli dijaki s palicami in s kamni. Častniki so potegnili sablje in zapodili dijake čez trg pred vseučiliščem do kavarne pred gledališčem. Pred kavarno so bili nato veliki izgredi. Dijaki in drugi gostje so prihiteli na pomoč po častnikih zasledovanim dijakom. Ranjeni so s kamni vsi trije častniki. Policija je napravila mir in zaprla več dijakov.

Ban sam provzročil demonstracije.

Novi ban je Hrvate sam izzval, da so mu priredili v Zagrebu sijajen sprejem s kamni, gnjilimi jajci in s stvarmi, ki so ob takih prilikah običajne. Rauch je že v Budimpešti napovedoval, da ne namerava sedeti za pisalo mizo, marveč da krepko povsod nastopi proti svojim nasprotnikom. Hrvaške opozicijske stranke mu seveda niso mogle ostati dolžne odgovora in mu priredile sprejem, ob katerem je kljub vsej svoji tako slavljeno srčnosti obledel.

DRŽAVNI ZBOR.

Poljedelski odsek.

V včerajšnji seji so izvolili pododbor, ki se pečaj o razdelitvi kmečkih posestev. V pododsek je izvoljen tudi štajerski poslanec »Slovenskega kluba« Roškar. Poljedelski odsek ima prihodnjo sejo dne 4. februarja.

Državnozbornsko zasedanje.

Zbornica bo sklicana najbrže sredi marca, dasi še ni rešen predlog o vojaških novicah. Števila vojaških novincev ne povisajo. Novačenje se vrši sredi marca.

Trgovski nadzorniki.

Narodno gospodarski odsek prične zborovati 22. t. m. Posvetoval se bo o postavi glede na trgovske uslužbenice in o predlogu poslanca Edvarda Stranskega, ki zahteva postavu, da naj uvedejo trgovske nadzornike. Stranski zahteva, da naj nastavi potrebno število trgovskih nadzornikov in centralnega nadzornika, ki jim pridele za asistente trgovske pomočnike. Trgovski nadzorniki bi nadzorovali vse obrate, kjer so nastavljeni trgovski uslužbenici. Nadzorovati bi morali, kako izvajajo postavna določila v obrambo življenja in zdravja, tako po delavnicah, kakor tudi po stanovanjih in če dobe trgovski nastavljeni zdravo hrano. Nadalje nadzorovanje delavne dobe trgovskih pomočnikov in vajencev in če imajo opoldanski odpočitek, nedeljski in praznični počitek, plačilno razmerje, pogodbe, dopuste in prosti čas za iskanje nove službe, kakor tudi strokovno izobrazbo vajencev in pravstvena obrambena sredstva za mladoletne in za ženske nastavljenke.

Češki minister Prašek o položaju.

Prašek je izjavil, da je dopustna obstrukcija le za obrambo proti napadom in nasilstvom, ne pa napadalno in izsiljevalno sredstvo. Zahteva, da morajo dobiti Čehi v osrednjih uradih eno petino čeških uradnikov.

zadnjikrat videli one velikanske zobe. Pozneje sem večkrat želel, da bi jih v resnici bili. Lahko je bilo slediti slonom, kajti pustili so za seboj sled veliko kakor ulico, ker so na svojem begu pomandrali gosto grmovje, kakor da bi bila tambonki trava.

Toda priti do njih je bila druga stvar in več kakor dve uri smo se trudili na žgočem solncu, predno smo jih zopet našli. Stali so razen enega samca vsj skupaj, in iz njihovega nemirnega vedenja in načina, kako so dvigali svoje rilce, da poskusijo zrak, sem spoznal, da mislijo na maščevanje. Nek samec je stal čisto sam kakih petdeset korakov na tej strani črede, katero je očitno čuval in kakih šestdeset korakov od nas oddaljen. Ker smo mislili, da nas bode zagledal ali zavohal in tako zopet vse v beg zapodil, kakor hitro se mu približamo, posebno ker je bil teren bolj odprt, smo vsi pomerili na tega samca in na mojo besedo ustrelili. Vsi trije strelji so zadeli in žival se zgrudila mrtva na zemljo. In čreda je zopet udrla dalje, toda na njeno nesrečo se je kakih sto korakov naprej nahajala nullah ali suha struga s stranimi bregovi, kraj, ki je bil zelo podoben onemu, kjer je bil kraljevi princ v deželi Zulov usmrten. Semkaj notri so poskakali sloni in ko smo prišli do brega, smo jih našli, kako so v divji zmedbi poskušali na drugi strani do-

DELEGACIJE.

Delegati v Pulju.

Dne 16. jan. popoldne so si ogledali delegati eksplozijo mine. Voda se je dvignila ob eksploziji tako visoko, kakor je visoka hiša. Pri rti Brancorso je lansiralo torpedo torpedni čoln »Habicht«. Delegati so videli, kako se je gibal torpedo pod vodo proti cilju, ki ga je označeval bel kamen. Nato so na strelišču Saccorgiano izstrelili iz 24 cm ladjinega topa 24 cm oklopniško granato, ki je prebila 21 cm debel železen oklop. Delegati so se nato vozili v Fazanskem kanalu na torpednih rušilih z brzino 26 do 29 morskih mili. Vreme je bilo lepo. Zvečer je bil sestanek v mornariški kazini.

Določitev delegacijskega zasedanja.

Po tirolskih in čeških deželnozbornskih volitvah se posvetoje ministrski predsednik baron Beck z voditelji strank o zasedanju delegacij, kakor tudi o državnozbornem zasedanju.

Rokodelci in armada.

Načelnistvo rokodelske zveze se je glede na delegacijsko zasedanje posvetovalo o porazdelitvi rokodelskega dela za armado. Primerne vloge pošljejo vsem delegatom.

AVSTRO-OGRSKA.

K organizaciji ministrstva javnih del.

K temu vprašanju piše »Den«, da naj ima novo ministrstvo javnih del tehničen značaj in da bodi to tretje Čehom pripadajoče ministrstvo. Glede notranje organizacije zahteva: V prvem odseku naj bodo vodopravna dela, vprašanje novega zakona o električni energiji, poskusni obrtni zavodi, patenti in varstvene znamke. Dajle spadajo sem delavske pogodbe, posredovanje dela, delavske organizacije in zveze podjetnikov, izseljevanje in stanovanjska vprašanja. Od teh stvari sedaj pripadajo vodopravne zadeve notranjemu in poljedelskemu ministrstvu, patenti trgovinskemu, obrtni poskusni ustavi notranjemu, trgovskemu in naučnemu ministrstvu, delavske in delodajavske organizacije notranjemu in trgovinskemu ministrstvu, izseljevanje in stanovanja notranjemu ministrstvu.

V drugi odsek naj spadajo: Delavske ponudbe in javne dobave, podpora malega obrta, obrtni in zadružni kredit, obrtno-nadaljevalne šole, obrtni instruktorji in domače delo.

V tretjem odseku naj se združijo državne cestne zadeve in državna poslopja (arhitektura), četrti odsek obsegaj vodne stavbe, vodne ceste in pristanišča, urejevanje hudournikov, hidrografično in hidrotehniško službo, varstvo studencev in mineralnih voda. V peti odsek spadajo vse rudniške zadeve.

Doslej so bile vse te stvari prideljene raznim drugim ministrstvom, ki bi se na tak način razbremenila. Ministrstvo javnih del bi po tej osnovi obstajalo iz petih odsekov, od katerih bi bil prvi socialno-politični, drugi obrtni, ostali pa čisto tehnični.

Stavbeni podjetniki in trgovinski minister.

Stavbeni podjetniki so poslali k trgovinskemu ministru dr. Fiedlerju odpisništvo, da naj dela na znižanje hišnega davka in na javne zgradbe. Minister dr. Fiedler je obljubil, da bo storil vse, kar bo mogel.

Čehi in češke deželnozbornske volitve.

Pogajanja čeških strank »Narodnega kluba« o skupnem nastopu pri prihodnjih deželnozbornskih volitvah na Češkem so se izjalovila. Mladočehi in češki agrarci nastopijo samostojno v volivnem boju.

speti na breg in tulili, ko so v sebičnem strahu potiskali drug drugega v stran. Sedaj smo imeli krasno priliko — streljali smo, kakor hitro smo le mogli nabijati puške in ustrelili petero teh ubogih živali ter bi brez dvoma uničili celo čredo, ako ne bi sloni naenkrat opustili svojih poizkusov splezati na breg ter so planili naravnost po nullah navzdol. Preveč smo bili utrujeni, da bi jim mogli slediti in morabiti tudi nekoliko siti klanja, kajti osem slonov je bil precej obilen plen za en dan.

Ko smo se nekoliko odpočili in so Kafari dvema izmed mrtvih slonov izrezali srca za kosilo, smo se vrnili nazaj proti taboru, zelo zadovoljni in z namenom, da odpošljemo naslednjega dne naše nosače, da izrežejo zobove.

Kmalu potem, ko smo pustili za seboj ono mesto, kjer je Good ranil starega samca, smo naleteli na čredo antilop, vendar nismo streljali, ker smo imeli že dovolj mesa. Letele so mimo nas in se nato ustavile za grmovjem kakih sto korakov daleč. Ker je Good želel, da bi si jih ogledal iz bližine, ker še nikdar ni bil videl antilope od blizu, je izročil svojo puško Umbopi, ter odšel proti onemu grmovju. Khiva pa za njim. Mi pa smo se vsedli, da ga počakamo, prav nič nejevoljni, da smo se mogli zopet malo odpočiti.

(Dalje prihodnjič.)

Volivna preosnova in češki deželni odbor.

Češki deželni odbor naznanja vladi, da po Gautschu predloženi zakonski načrt o volivni preosnovi za češki deželni zbor ni še rešen. Vlado naprošajo, da naj izjavi, če misli predložiti češkemu deželnemu zboru Gautscheve ali kake nove predloge glede na volivno preosnovo.

Ogrsko-hrvaški državni zbor

je sklenil, da sklepa v seji 17. t. m. o poročilu brambenega odseka glede na vojaške novice.

Častnik povzročil vojakovo smrt.

V Črnovicah se je ustrelil patrolni vodja Dallmann 10. huzarskega polka, ker ga je eskadronski načelnik vedno šikaniral. V kratkem času je to v 10. huzarskem polku že drugi samoumor.

NASILJA V AVSTRALIJI.

Iz Melbourne se poroča: Preiskava proti Canningu, ki je prevzel poizvedovalno ekspedicijo v notranjo zapadno Avstralijo in ki je obtožen grozovitega ravnanja z avstralskimi črnci, se je pričela dne 13. t. m. Član ekspedicije, Blake, trdi, da je črnce s silo s seboj vlekel ter jim vse imetje vzel. Pri transportu jih je dal navezati na vratove velblodov. Pitno vodo jim je pokvaril s tem, da je dal v njo vreči trupla mrtvih živali. Pogosto so bili lovi z orožjem na ženske in deklice.

NEMŠKI RADIKALCI.

Zaupni shod nemško-radikalne stranke je določil kot strankarska glasila »Ostdeutsche Rundschau« na Dunaju in »Deutscher Volksbote« v Pragi ter »Deutschradikale Korrespondenz«. S tem so izključili Verganijevo antisemitično »Deutsche Volkspresse«.

Za deželnozbornske volitve na Češkem sklepajo nemški radikali in liberalci kompromis, ki je naperjen proti krščanskim socialcem, proti Nenemcem in socialnim demokratom. Ravno tako sklepajo kompromis tudi češki liberalni agrarci in realisti.

TRGOVINSKA POGAJANJA S SRBIJO.

Dne 16. t. m. so nadaljevali pogajanja o trgovinski pogodbi s Srbijo. Srbi so izjavili, da so zadovoljni z avstroogrskimi zahtevami. Pogodba obsega tudi določilo, da sme Srbija uvažati gotovo množino mesa na Dunaj. Ob meji zgradi neka dunajska akcijska družba klavnice. Nemški agrarci nameravajo zato nastopiti proti pogodbi.

NEMCIJA.

Prot Poljakom.

Oholi Prus je včeraj razpravljal v pruski zbornici o postavi glede na ojačenje nemštva v vzhodni Prusiji in na pruskem Poljskem. Poslanec katoliškega centra Kirsch predlaga, da naj se predlog zopet odkaze komisiji. Pruski nasilni motgotci so pa ta predlog odklonili. Glasovali so zanj zgolj katoliški centrum, Poljaki in svobodomislec. Nato prično razpravljati o I. odstavku § 1. Komisija predlaga, naj se mesto 300 dovoli 200 milijonov mark, od katerih se porabi 75 milijonov za regulacijo kmečkih posestev. Konservativni junker plemič Heydebrand pravi, da razven nekaterih glasujejo njegovi somišljeniki za predlog. Hinnavsko pravi, da je večjega pomena eksistenca države kakor pa osebnost last. Kanceler knez Bülow pravi, da pritrjuje predlogu konservativcev, svobodnih konservativcev in narodnih liberalcev. Sicer to ni toliko, kar potrebuje za dosego svojega namena vlada. Nato pa najbrže s solzami v očeh zdihne, da je tudi on težko zahteval razlastitev in zato pohvali one, ki so sklenili, da pritrjuje predlogi. Seveda so hinavskemu Bülowovemu govoru ploskali njegovi privrženci. Končno so odobrili predlogo, ki določa premije za naseljevanje nemških delavcev.

Poljsko vprašanje in nemški državni zbor.

V nemškem državnem zboru izjavi svobodomislec Heckscher, da razlastitvena postava nasprotuje pruski ustavi. Soc. demokrat Ledebour pravi, da postanejo Poljaki po izjemni postavi državljani druge vrste.

Boj za splošno volivno pravico v Prusiji.

Socialno demokratično strankino vodstvo v Berlinu namerava prirediti prihodnjo manifestacijo za splošno volivno pravico v pruski deželni zbor 15. marca t. l. Del demonstrantov je bil že kaznovan radi prekoračenja neke policijske prepovedi. Voditelje socialnih demokratov nameravajo tožiti, ker so prelomili postavu glede deželnega mira. To je zločin, ki se kaznuje z ječo do 10 let.

PRVI PRESTOLNI GOVOR ŠVEDSKEGA KRALJA GUSTAVA.

Novi švedski kralj Gustav je otvoril 16. t. m. državni zbor s svojim prvim prestolnim govorom. Obeta, da bo vedno goreče delal za blagostane in napredek domovine.

NAMERAVANI ANARHISTIČNI NAPAD NA AMERIŠKO BRODOVJE.

Iz Rio de Janeiro se poroča »New-York Herald«, da je dobila braziljska policija od pariške obvestilo, da se je več znanih francoskih anarhistov podalo v Brazilijo, da izvrše atentat na ameriško brodovje. Nameravajo namreč razrušiti eno ali drugo bojno ladjo.

BEDA NA ANGLEŠKEM.

London, 15. januarja. »Local Government Board« (Delavsko ministrstvo) objavlja statistiko poverizma na Angleškem za drugo polletje 1907. Glasom tega je živeio julija meseca od miloščine 244.919 moških, 391.678 žensk in 220.840 mladeničev in deklet, vsegaskupaj torej

746.303 osebe. Decembra meseca je to število poskočilo na 868.276, torej 248 na tisoč. 40.254 oseb je po poroščinah, 47.127 žensk in 728 otrok pa po podobnih zavodih. Zelo narašča norost.

ABDUL AZIS V RABATU.

Ponoči 11. t. m. se je streljalo na Abdul Azisovo palačo. Napadalec niso dobili. Na Abdul Azisovo povelje so razdelili med vojaške orožje in streljivo. Zaprli so vse, o katerih sodijo, da so povzročili gibanje proti Abdul Azisu.

PREDSEDNIŠKE VOLITVE V SEVERNI AMERIKI.

Predsednik Roosevelt in zakladni tajnik Cortelyou sta se sprla. Roosevelt mu ne dovoli, da kandidira za predsednika marveč zahteva od njega, da naj podpira kandidaturu vojnega tajnika. Cortelyou najbrže odstopi.

Dnevne novice.

+ Tisoč kron v zlatu — plačati! Ostrmeli smo včeraj nad držnostjo, s katero »Slovenski Narod« obdeluje svoje bravce. V dveh številkah je pozivljal svoje bravce, naj snujejo zadruge, med njimi tudi konsumna društva, in ko smo mi to pribili, se je pa zlagal, da tega ni storil. Nato smo mu citirali, kar je bilo črno na belem tiskano v »Narodu«, včeraj se je pa v naše največje začudenje še bolj zlagal, da tega ni pisal, in se drzne primesti celo falzificiran citat iz svojega lastnega članka, s katerim hoče pri trgoveh izbrisati to, s čimer se je hotel pri uradnikih prikupiti. Najbolj nas je pa razveselilo, ko je razpisal celo nagrado in nas pozivljaj:

»Na dan z dokazi, lažnjiva sodrga okrog »Slovenca«! Da se boste ložje potrudili, razpisujemo nagrado 1000 kron v zlatu, ki jih izplačamo takoj za škofove zavode v Št. Vidu, ako nam dokažete, da smo priporočali konsumna društva in pozivali uradnike, kmete in delavce k snovanju takih društev! Na delo torej, škofovi kuliji, sicer bo slovenska javnost znova imela priliko se ad oculos prepričati, da pod solncem božjim ni takih propagand, ki bi tako infernalno zlobno lagale in obrekovale, kakor kreature, ki odlagajo odpadke svoje zlobne duše v blagoslovljenem glasilu škofa Antona Bonaventura!«

Z veseljem sprejemamo ta poziv. Nič lažjega, kakor to dokazati. Saj je bilo razložno natisnjeno in nam je treba samo citirati. Mi vzamemo škarje v roke in kar iz »Naroda« izstrižemo dotične citate. Dični poštenjakoviči v uredništvu »Slov. Naroda« najbrže mislijo, da se ne bo nihče potrudil citati, kaj je bilo pisano v Št. 5. in 6. letošnjega leta. Mi pa prosimo vse »Narodove« naročnike, da poiščejo kjerkoli ti zavrženi številki in prečitajo članek »Snuimo zadruge!« Tu se najprej pozivljaj:

»Treba nam je torej snovati še mnogo novih zadrug in sicer moramo delati naglo, da preprečimo vsako gospodarsko škodo, katera nastaja in narašča našemu ljudstvu tam in radi tega, kjer in ker mu še manjka zadrug.«

Potem našteva razne vrste zadrug, ki jih je treba tako nujno snovati, in pravi o konsumnih društvih:

»Konsumna društva zbirajo v sebi konsumente, katerim preskrbujejo vse v gospodinjstvu potrebno blago. Prospevajo najbolj v industrijskih krajih.«

Te vse zadruge, torej tudi konsumna društva, imenuje dalje »pri naših gospodarskih razmerah mogoče, oziroma zelo potrebne«, in pravi še izrecno: »Vse do sedaj navedene zadruge namenjene so kmetovavcem«. Ravno dvanaest vrst pred tem stavkom je pa bil citiral konsumna društva, da »najbolje prospevajo v industrialnih krajih«. Torej priporoča konsumna društva ne le v industrialnih krajih, ampak tudi na kmetih. Pa še več: Ko je naštel zadruge s konsumnimi društvi, pa pozivljaj k njih snovanju:

»Za snovanje zadrug je poklicana v prvi vrsti inteligenca, posebno še učiteljstvo. Ako se inteligenca ne gane, naj se pa loti ustanovitve ta ali oni kmetovalec, obrtnik, delavec itd. Obrne naj se kar na »Zvezo slovenskih zadrug« v Ljubljani ter ji naznani svojo željo, da se ustanovi zadruge; od zveze prejme takoj vsa pojasnila. Kako se zadruge ustanovi? Lahko bi tu podali podroben navod za ustanovitve ter podrobno opisali vsa ustanovna dela. Vendar pa si to lahko prihranimo, ker se je v vsakem slučaju treba obrniti le na »Zvezo slovenskih zadrug« v Ljubljani, katera pošlje takoj svoja navodila in vrhu tega sama izvrši vsa ustanovna dela. »Zveza slovenskih zadrug« v Ljubljani pa ne izvrši samo le ustanovnih del; ona preskrbi zadrugi vse potrebne tiskovine, blagajno, stroje — jo sploh uredi za pričetek poslovanja. »Zveza slovenskih zadrug« daje novim zadrugam poseben otvoritveni kredit in pošlje k otvoritvi katerega svojih večakov, da ne samo pokaže pravilno knjigovodstvo in poslovanje, temveč v njem izvežba zadostno one osebe, ki vodijo zadrugo posle, na koji način se usposobijo za vodstvo zadrug tudi priprosti kmetovalci ali obrtniki itd., ki znajo brati, pisati in računati, kolikor se da v ljudski šoli naučiti. S tem smo pa dali odgovor že tudi na četrto vprašanje in smelo zaključujemo svoj članek s kratkim, a nujnim pozivom: Na delo!«

To velja izrecno tudi za konsumna društva. Prosimo, cenjeni liberalci, primerjajte, ali ni do besede tako! Gospode trgovci, sodite, če ni »Slovenec« pošteno citiral in obračunajte z »Narodom«! Mi pa imamo zdaj račun naravnost z dr. Tavčarjem, ki ga primemo pri njegovi časti in njegovem gorenju

skem moštvu. Dr. Tavčar je namreč šefredakter »Slov. Naroda« in predsednik »Narodne tiskarne«, ki je lastnica in izdajateljica »Slov. Naroda«, torej on osebno jamči za »Narodove« zaveze. Obljubil je, da plača tisoč kron v zlatu za škofove zavode v Št. Vidu, ako mu dokažemo, 1. kje je »Narod« priporočal konsumna društva, 2. kje je pozival uradnike, kmete in delavce k snovanju takih društev, 3. kje je izrecno priporočal konsumna društva s polnim imenom. Mi smo pa dokazali, da je vse to storil v št. 5. in 6. »Slov. Naroda« leta 1908 in smo to pokrepili z nekaterimi doslovnimi citati. Torej mora dr. Tavčar plačati 1000 K v zlatu za škofove zavode. To zahteva zdaj od njega njegova moška čast. Čast izgubljena, vse izgubljeno, je rekel nekoč Hribar. In mi si ne moremo misliti, da bi zaradi bornih tisoč kron dr. Tavčar šel med figa-može. Tudi smo ga doslej poznali kot moža, ki neče biti umazan, zato bo zdaj gotovo besedo držal, tembolj, ker mora kandidat stati v belem oblaku pred javnostjo. Beseda dana — vez velja! Celo življenje se bo vlekle teh tisoč kron za dr. Tavčarjem, če jih po dani besedi takoj možko ne odrine! Tu ni izhoda. Tisoč kron v zlatu treba plačati.

+ **Volilno gibanje na Gorickem.** Veleposesniki iz Goriskega so zborovali 16. t. m. pri »Jelenu« v Gorici. Predsednik »Društva slovenskih veleposesnikov« Jakonič je izjavil, da za deželni zbor ne bo več kandidiral. Novač iz Ajdovščine je zabavljil zoper dosedanje poslance. Konečno so izvolili odsek 12 članov, ki imajo skupaj z odborom določiti kandidate.

+ **Posledice velike ameriške krize.** Ljudstvo se iz Amerike seli nazaj, tudi Avstrija ima že vrnivših se izseljencev dovolj. Čez četr milijona ljudi je prišlo samo v Evropo iz Amerike, kjer je denarna stiska zaprla tovarne, da so odpustile delavce. Poroča se, da so železarne odpustile 41.000 izvežanih delavcev, železnice 54.000, elektrarne 20.000 itd., tako da je, všteti neizučene delavce, pol milijona delavcev brez zaslužka. Tu se kaže, kako napačno je, da vse ljudstvo beži od poljedelstva k industriji. Ameriški farmerji tožijo, da nimajo delavcev, pri nas kmet niti obdelovati ne more zemlje, ker manjka delavnih rok, po mestih pa zdaj na stotisoče ljudi strada, ker jih je industrija vrgla na cesto. Pa tudi ti stradajoči reveži se bodo težko vrnili k poljskemu delu, ker so mu preveč odtujeni. V celi vzgoji sedanjega rodu je velika napaka; beg z rodne grude v negotovost za mamljivim denarjem povzroča kapitalizem in njegove stranske posledice. V trgovskem ministru se bodo te dni posvetovali, kako dati dela vrnivšim se izseljencem. Posredovalni uradi za delo dobe državno podporo; v slučaju potrebe bo posredovalna služba vpeljana tudi v Trstu. Konzulati imajo nalogo urediti informačno službo v Novem Yorku, Bremenu in v Hamburgu.

— **Poroka.** Dne 22. t. m. stopi v Rudolfovo v zakon gospod dr. Karol Zakrajšek, okrožni zdravnik v Škofji Loki z gospico Milevo Lavrenčič, hčerjo prvega zakona gospe Leopoldine Schegula.

— **Društvo »Kranj« v Kranju** ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo 19. t. m. ob pol 12. uri dopoldne na Novi pošti.

— **Črnogorski principi v Trstu.** Črnogorski princ Mirko, ki je skupaj s soprogom princino Natalijo Konstantinovič in sinom princem Štefanom predvčerajšnjem zvečer dospel na potovanju iz Kotora v Trst, na parniku Ungaro-Croata »Daniel Erno«, je včeraj z rodbino nadaljeval svoje potovanje na Dunaj.

— **Občinske volitve v Dekanih.** Predvčerajšnjem so v dekanski občini končali volitve za III. razred. Zmagala je stranka sedanjega župana s 43 glasovi večine.

— **Na ledu ponesrečila** se je te dni mizarjeva hčerka Marija Vorznar. Padla je tako nesrečno, da si je pretresla možgane.

— **Umrl** je v Zagrebu kr. finančni ravnatelj v pokoju g. Fran Drogenik.

— **Samoumor stare žene.** V vodnjaku se je utopila v Rojani 75 let stara Marija Jeller.

— **Olepšava Novega mesta.** Novomeška občina je kupila v torek, dne 14. t. m., na javni dražbi hišo Franciške Plapper v Dolgih ulicah za kupnino 1600 kron. Hišo bodo podrli in potem tam svet uravali.

— **Prostosti noče izgubiti** Franc Grandovec iz šmarješke fare na Dolenjskem. Že pred šestimi leti je bil obsojen radi nevarnega pretenja na polletni zapor, vendar si je znal odtegniti tej kazni s tem, da jo je potegnjal v Ameriko. Sedaj po šestih letih je tudi nje prignala od tam denarna kriza domov. Najprvo so ga v Ljubljani pri vojaškem sodišču obsodili in za nekaj časa priprli v garnizijski jetnišnici, ker se je s svojim begom odtgnil vojaškim vajam. V Ljubljani so pa tudi zvedeli, da čaka Grandovec v Novem mestu pri okrožni sodnji golaš. Res sta ga na sv. Treh Kraljev dan eskortirala dva vojaka z nasajenimi bajonetmi ter ga spravila v najlepšo novomeško palačo. Ali Grandovec se ni dopadla uniforma, sekira in žaga. V soboto, dne 11. t. m., je žalal s tremi drugimi kolegi drva v Grdešičevi vili zraven glavarstva, ko se mu je zazelelo prostosti. Skočil je preko dvoriščne ograje in jo zavil proti kapiteljskem hribu in izginil v gozdu. V kolikor so dosedaj orožniki poizve-

deli, je bežal najprvo domov, tam zamenjal svojo uniformo z lepo črno civilno in se odpravil neznano kam.

— **Drsališče v Novem mestu na Loki** je sedaj že dalj časa odprto. Povprečno se jih pride ob delavnih dneh do dvajset — dovolj za tako majhno drsališče.

— **Novice iz Aleksandrije.** Naše društvo »Krščanska zveza Slovencev« se je z novim letom preselilo iz azila č. nemških sester sv. Karola Bor., kjer je bilo štiri leta, v svojo slovensko šolo. Tako bo bolje za nas, ker rek: Svoji k svojim, tu velja. Krščanski nauk imamo pa od pol petih v kapeli evropske bolnišnice. — Na novega leta dan je umrla 30letna Slovenka, prejemši sicer sveto poslednje olje, pa spovedati se ni mogla. Kakoršno življenje, taka smrt! Zapustila je kričeč dokaz svojega nikakor vzglednega bivanja v Aleksandriji. Da bi si pač vse lahkožive vzele k srcu nje-ni smrt in spoznala, kaj tudi nje čaka; kajti nihče ne uide pravični božji roki. — Zadnji čas je precej trda z našo šolo v gmotnem oziru. Prispevki so že davno porabljeni in novih ni; ljudi tare deloma silno občutna denarna kriza, deloma so pa brezbržni in odtujeni za narodne naprave. Zato, rojaki, ne pozabite nas! — P. Benigen.

— **Tovarna v ognju.** Dne 15. t. m. je pričela goriti Molinejeva tovarna za celulozo pri Trziču. Ognjegascem in delavcem se je posrečilo ogenj pogasiti, vendar ima tovarnar znatno škodo, ker je vsled ognja mnogo blaga nerabnega.

— **Neresnična vest o nakupu Pauletigeve hiše** v Gosposki ulici v Gorici je prišla v li-ste. Hiše ni kupil ne Vinko Majdič, ki sploh ni nič kupoval, ne kak drugi Slovenec, ampak kupili so jo Lah. Imela je pa preiti ona hiša s Pauletigevo trgovino vred v slovenske roke, kar pa so prepričali Lah zadnjo noč. Ob pol treh na nedeljo 12. t. m. je bila podpisana pogodba med Pauletigom in laškimi kupci, katere je spravil skupaj dr. Venier. Pauletig dobi več 15.000 kron. Dne 12. t. m. opoldne pa je potekel čas, dogovorjen za slovenskega kupca. — Taka je resnica.

— **Iz maščevanja.** V Trstu je 15. t. m. neki Rossi, trgovec, trikrat ustrelil na svojega bratranca Ferdinanda Dobavška, ker sta se pri sodišču vsled konkurza njune skupne trgovine tožila in je Rossi v njej pogorel. Dobavšek je težko ranjen.

— **500 delavcev brez kruha.** Tovarna L. & Co. v Mitrovici je odpovedala vsem svojim uslužbencem delo, ker hoče za dva meseca prenehati z delom. Pri tej tovarni pride ob zaslužek 250 delavcev. Tudi neka druga tovarna, pri kateri je uposlenih nad 250 delavcev, bo najbrže ustavila delo. Tako bo v Mitrovici 500 delavcev brez kruha.

— **Diifiritis.** V fari Velika Dolina se je pojavila diifiritis. Do sedaj so trije umrli.

— **Radi razširjenja enorazredne šole** v dvorazrednico v Trzinu oddala se bodo potom manjševalne dražbe dne 30. prosinca ob 9. uri zjutraj sledeča stavbena dela: tesarska, mizarska, ključarska, steklarska, kleparska in pleskarska dela. Natančni pogoji oddaje stavbenih del, načrti in troškovni računi ležijo v pogled pri predsedniku krajn. šolskega sveta, Mat. Hočevarju v Trzinu.

— **Slovensko gledališče v Gorici.** Člani opere slov. gledališča iz Ljubljane, prirede v nedeljo dne 19. januarja v »Trgovskem Domu« v Gorici, operno-dramatski večer.

— **Irredente dni!** V Sacilu pri Vidmu je nameraval odvetnik Fornasotto predavati o zadnjem obešenju za domovino — l' ultimo impiccato per la patria Guglielmo Oberdank, a videmski prefekt ni dovolil javnega predavanja o tem predmetu, ker se je po njegovem izrazu že zadostno demonstriralo proti Avstriji o priliki praznovanja petindvajsetletnice obešenja mučenika Oberdanka v veliki vojašnici v Trstu.

Štajerske novice.

š V Grizah je imel kandidat Al. Terglav volilni shod zadnje sredo ob 10. uri. Shodu je predsedoval vrli griški župan. Kandidat je jedrnat razvil svoj program med splošnim pritrtjevanjem. G. Gomilšek je priporočal strogo organizacijo med kmeti S. K. Z. in med mladeniči. Župnik Krančič je podal nekaj umestnih naukov za bodoče volitve. Kandidat Terglav nam je razložil tek volivnega shoda v Št. Jurju ob Taboru, ki je tako silno porazil načelnika »Narodne stranke«, dr. Kukovca in njegove pristaše. Med občinim smehom nam je prebral sledeče pismo liberalnega

Grizana: »Dragi prijatelji! Slišali smo, da misliš napraviti pri nas shod. Mi ti svetujemo, da je boljše, da doma ostaneš, ker trepov nas je tukaj v Grizah dosti. Mi griški Zdolšekovi volivci.« Srčno smo se smejali taki vzvišenosti liberalcev nad S. K. Z. G. Ušen od Sv. Petra je v odločnih besedah povdarjal, da bodo slovenski kmetje šli nevtrastno naprej ob strani S. K. Z. in vrlih duhovnov in enkrat za vselej odklanjajo varuštvo liberalnih doktorjev. Kandidaturi Terglavovi ni nihče ugovarjal, če ravno je bilo tudi par nasprotnikov iz Griž in Žalca. Razšli smo se z zanimivega shoda s sklepom, da bomo vse storili, da dobi Terglav ogromno večino glasov v griški žup-niji. Živio naš kandidat!

š **Grizje.** »Domovina« in »Narodni List« imenujeta gospoda Alojzija Terglava — kandidata hinavstva. Tako! Ali je gospodom okoli »Domovine« in »Narodnega Lista« res neznan, da je gospod Al. Terglav v vsakem oziru pošten, krščanski slovenski kmet in da

smo si ga izvolili soglasno kmetje iz šestih vrvičnih okrajev, zbrani na zaupnem shodu v Celju. Tedaj smo mi poštene kmetje v očeh »Domovine« in »Narodnega Lista« hinavci, zato ker ne maramo trobiti v njihov paganski rog. Večna sramota »Domovini« in »Narodnemu Listu«. Dne 23. januarja bomo govorili. — Več volivcev iz Griž.

š **Za Zdolška agitira** odvetniški kandidat Zabukošek. Treba je torej vendarle enkrat povedati, kake spomine je g. Zabukošek zapustil v Ljubljani. »Narodna stranka« se bo z Zabukoškom gotovo proslavila, za to preskrbimo, če bo Zabukošek preširoko odpiral usta!

š **Bolezen kandidata Zdolška.** Na shodu v Žalcu je g. Širca obžaloval, da se kandidat Zdolšek ne more udeležiti shoda, ker se je močno prehladil in mora ležati. Na Ponikvi so pa drugače poučeni o tej bolezni. V nedeljo, dne 12. t. m. je bil Zdolšek na Ponikvi. Ob poldevetih predpoldan ga sreča pri občinski pisarni neki pristaš Kmečke zveze. »No, kaj pa Zdolšek sedaj tukaj delate, ali ne greste v Žalec?« ga vpraša. Zdolšek: »Je še čas, sicer pa še ne vem, če bi šel. Kaj mislite vi, bi šel ali ne?« — »Če ste obljubili, seveda morate iti. Kedaj bode pa šli v Novo cerkev, tja bo že pozno?« — Zdolšek: »Tja pa tako nisem mislil iti.« — Ta nedeljska Zdolškova bolezen se dá tako razlagati, da se je Zdolšek že naveličal, da ga dr. Zabukošek po mrazu goni. Zdi se, da je Zdolšek že sam obupal nad zmago in prišel do prepričanja, da je bolj pametno, doma na toplem sedeti, kakor se brezuspešno po mrazu okrog vozariti.

š **Ribnica na Štajerskem.** Dne 12. t. m. se je tukaj vprizorila igra »Pri gospodi«. Igrale so same gospodične in sicer prav izvrstno, kakor da bi bile že mnogokrat nastopile, akoravno so tri šele prvokrat bile na odru. Zeleti bi bilo, da bi nam bralno društvo še večkrat priredilo tako prijeten večer. Tako se budi narodno čustvo in se jači vsaj deloma sloga. Govor je bil času in razmeram primeren. Podučnih govorov treba je več. Domači moški zbor nas je z lepim petjem zelo razveselil. Bodi mu tukaj izrečena iskrena zahvala. Le tako naprej. Vsem, ki so se potrudili za veselico, posebno pa še predsedniku, izrekamo prisrčno zahvalo.

š **Kmetijski bralno društvo v Gorenji Radgoni** si je osnovalo na občnem zboru odbor za leto 1908., kakor sledi: gg. Franc Horvat, predsednik; Franc Šantl, podpredsednik; Janez Goričan, tajnik; Janez Lančič, blagajnik; Alojzij Zemljič, knjižničar; Andrej Kerec in Jakob Kovačič, odbornika; Anton Osojnik in Martin Roškar, namestnika. Novi odbor nam je porok za novo življenje v društvu!

š **Nevarno je zbolel** gospod Ivan Pavlič, župnik na Bizeliskem, ter se priporoča prijateljem in znancem v molitev.

š **Zadružno zvezo v Celju** zapuščajo vsled njenega vzornega in cenega delovanja zadruge druga za drugo. Koncem leta 1907 je izstopilo nad 50 zadrug. Kaj bo z »Zadružnim domom«, kaj z »Zveznim domom«? Kdo bo pokrival primanjkljaje pri teh na čast in slavo g. Joštu sezidanih stavbah?

š **Umrla** je v Gradcu v 21. letu gdč. Mirolava Zvieržina, hčerka ces. svetnika in zemljeknjižnega ravnatelja g. Edvarda Zvieržina in svakinja gospoda profesorja dr. Verstovška. Naše iskreno sožalje!

š **Slovensko trgovsko društvo v Celju** vabi na plesni venček, ki se vrši dne 2. svečana v veliki dvorani Narodnega doma v Celju na korist fondu za ustanovitev trgovske bolnišnice in podpornе blaginje za Spodnje Štajersko. K plesu svira polnoštevilna celjska narodna godba. Vstopnina za osebo 2 K, za obitelj do treh oseb 5 K. — Toaleta promenadna. — Vstop je dovoljen samo vabljenim. Vabilo velja kot legitimacija.

š **Iz Leitersberga.** Priganjač za nemško šolo je bil tudi mestni »colnar« in leiterberski »rentmeister« Pölzl. Debelušni cestinar menda ne bo zahteval od viničarjev, naj tudi oni tako vzgajajo otroke, kakor je on svojo hčer, ki je vrti svoje matere obrnila hrbet. Pölzl bo pa tudi vedel, ali je onih 2700 kron že primarširalo nazaj v občinsko blaginjo, ki so preteklo poletje izginile brez duha in sluha in je moral župan blaginjo odstopiti. Za ta denar se bomo slovenski davkoplačevalci še resno pobrigali. Pomilujemo pa Lopiča, katerega sta Pessl in Senekovič ob času volitev gonila po občini, ga zopet sedaj pogнала za podpis in bo menda agitacijske stroške moral sam plačati. To je nemška požrtvovalnost! Primanjkljaj 2700 kron bomo zasledovali do zadnje instance.

š **Utonil** je v Pesnici oženjeni Janez Pečovnik.

š **Umrl** je v Mariboru posestnik g. Jožef Kermek.

š **Umrl** je uradnik državnega pravdnštva g. Florijan Rogl, star 68 let.

Koroške novice.

k **Borovlje.** S tajnim strahom smo skozi dve leti opazovali »delovanje« iz Trziča vam že znanega Šimen Riegerja. Po njegovem prizadevanju je prišla prei Voigtova tovarna v roke akcionarjev, in R. je bil naenkrat »generaldirektor«. Skoraj se zdi človeku, da ži-

vimo v dobi 1001 noč. Moral bi zidati Martinovo peč, prišel je celo inženier, da vodi tozadevno delo, za katero je družba baje dala 9 milijonov kron na razpolago. Če pa pogledamo danes po dvehletnem delovanju na sadove, ki so jih rodili milijoni, je naredil za oči grozovito malo, ali boljše rečeno nič. Par hiš, ki jih je postavil, ne šteje pri takem denarju ničesar. Sumljivo je bilo tudi, da so na mestu, kjer naj bi stale fužine, v enomer kopali, čez nekaj časa pa zopet zasipavali luknje. Najbrž samo, da se je videlo neko »delovanje«. Zdaj pa se je naenkrat vse skupaj ustavilo. Gospodom je bilo najbrž že prenemumno, vedno in vedno plačevati, videti pa nič. Zdaj ne bo ne Martinove peči, ne električne železnice, ki jo je Rieger ob visokih betonskih zidovih napeljal proti nameravam fužinam, ne bo se zidalo nič na prostorih, kjer je roval Rieger, in polovica uradnikov odide na Dunaj v pisarne društva »Oesterreichische Kabelgesellschaft in Wien«, ki je zdaj kupilo celo podjetje. Nekaj uradnikov, n. pr. nadinženier Torkar in Pippe v Podlublju je odpuščenih — in tudi Riegerju so potrgali podkove. Njegovih stavb s cementom je konec. Šimen je postal navaden človek, kakor smo mi, za generaldirektorja pride nekdo drugi, ki ima drugačne talente, nego Šimen in za drag denar tudi nekaj naredi.

k **Pilberk.** Odkar je odšel zdravnik dr. Höfner v Velikovec, smo bili tu in v daljši okolici brez zdravnika. Zdaj pa se je nastanil tu dr. Emil Pollak, ki je bil doslej v Slovenjem Gradcu, kjer so mu pa izvestni krogi zelo nagajali.

k **Razno.** Pri Št. Pavlu v Labudski dolini je dne 5. t. m. pogorelo veliko go-spodarsko poslopje z vso krmo. Zgorelo je tudi pet svinj. Vzrok: nepaznost z lučjo. — Spomin slavnega branitelja trdnjave na Naborjetu, Henslja, bodo letos ob stoletnici njegove hrabre smrti posebno slavno obhajali. — Beljaška občina si hoče izposoditi poldrugi milijon kron za potrebne javne občinske zgradbe. — Ravnatelj ljudskih šol v Beljaku J. Janc si je pri »rodlanju« zlomil nogo in se bo moral zdraviti dalje časa. — Hud mraz vlada po Koroškem, okrog Št. Vida celo do — 24 stop. C. — Prvi zdravnik usmiljenih bratov v Št. Vidu g. dr. A. Widman je od papeža sprejel zaslužni križec »Pro Ecclesia et Pontifice«.

Ljubljanske novice.

lj **Slovensko izobraževalno društvo v Vodmatu pri Ljubljani** bo imelo v nedeljo, dne 19. t. m. ob 10. uri dopoldne v gostilniških prostorih g. Jeleniča (pri Majarončku) svoj redni občni zbor. Dnevni red: Nagovor predsednika, poročilo tajnika in blagajnika, določitev članarine za l. 1908, volitev odbora in raznoterosti. Upati je, da se ga člani v obilnem številu udeležijo.

lj **»Narodov« napad na ljubljanske gostilničarje** izrabljajo nemški časopisi, ki s pritajenim veseljem poročajo, kaj je »Narod« povedal ljubljanskim gostilničarjem. »Marburger Zeitung« prinaša notico »Die miserablen Laibacher Gasthäuser«. Tako skrbi »Slovenski Narod« za tujski promet in za ljubljanske davkoplačevalce!

lj **Osebná vest.** Učitelj telovadbe na ljubljanski realki profesor g. Franc Brunet, je pomaknjen v IX. činovni razred.

lj **Afera gospe Kos — dr. Janežič.** Ker sta se pred razpravo, ki se je v tej zadevi imela včeraj vršiti, stranki lojalno poravnali, je s tem stvar med njima končno rešena.

lj **V deželni bolnici ljubljanski** je bilo leta 1907. oskrbovanih 9257 bolnikov, v ostalih dežel. dobrodelnih zavodih kranjskih 1024, torej skupaj 10.281 oseb. Mrličev je bilo v pretečenem letu v vseh zavodih 585. Tukajšnja deželna bolnišnica spada glede števila bolnikov med prve bolnice v Avstriji ter je vedno tako močno prenapolnjena, da nedostaja precej potrebnih postelj.

lj **V šentpeterski fari** v Ljubljani je bilo v letu 1907: krstov 485, oklicev 200, porok 172, mrličev 391.

lj **Uradniško stavbno društvo v Ljubljani.** Ko se je lansko jesen objavilo, da hoče vlada podpirati uradniška stavbna društva, ustanovilo se je v Ljubljani tako društvo kot zadruga z omejenim poroštvom, koje član zamore biti vsak javni in zasebni uradnik. Odbor se je trudil, da pridobi članov, trud pa je ostal brezuspešen, osobito ker po poročilih z Dunaja vlada ne bode podpirala družih društev kot onih, ki štejejo le državne uradnike svojim članom. Ker društvo toraj ne ustreza namenu, v katerem se je ravno ustanovilo, namerava se isto raziti, ako uradništvo z mnogoštevilnim pristopom ne pokaže, da naj se društvo vzdrži. V to svrhu sklicuje se občni zbor na 5. febru- arja t. l. ob 6. uri zvečer v mestni posve-tovalnici (klubovi sobi) z edino točko dnevnega reda: razveza društva. Pristopne izjave sprejemale se bodo tudi še pred otvoritvijo občnega zbora.

lj **Cerkev sv. Jakoba.** C. kr. ministrtvo za uk in bogočastje je dovolilo za popravilo velikaga oltarja v tukajšnji cerkvi sv. Jakoba državno subvencijo 2000 K z državnega umetnostnega kredita.

Ij Sveže meso in klobase pred sodiščem. Janez Hrast, 80 let star, je že star kupčevalec s teleti in kupčevalec še vedno z njimi. 2. septembra 1907. je kupil neke pri Zatični tele, ki se je zadušilo na konopcu in je le še malo živelo, predno so ga zaklali. Kupil je tele za 20 K. To tele je peljal na klavnico v Ljubljano, kjer ga pa klavnični nadzornik g. Pavel Skale ni hotel kupiti, ker ni imel Hrast pravega mesoglednega lista in je meso tudi že nekoliko smrdelo ter bilo tudi nesnažno. Hrast je peljal potem teleta v Šiško, ter ga spravil k mesarju Seidnu v klet. Ta je poslal teleta, ki je vedno bolj smrdelo k mesarju Golobu v Šiški, ki ima ledenico. Obtoženec Golob pa je teleta razrezal in pripravil meso za klobase, ne da bi poklical mesogleda. Vsled ovadbe, je mesogled v Šiški, g. Peter Kržič, meso konfisciral in ga dal prenesti v občinsko hišo, kjer je tudi živinozdravnik g. Ivan Demšar določil, da je meso neporabno. Mesar Golob je bil že enkrat kaznovan, ker je prodal v klobasi ščurka. Meso tega teleta pa je že tako smrdelo, da je moral sam zavreči njegove ledvice in mast. Obtoženec, mesar Franc Golob je bil obsojen na 150 K globe, oziroma 15 dni zapora, ker se je spoznal krivim, da je hotel narediti vedoma iz pokvarjenega mesa klobase in jih prodati. Njegov pomočnik Ludovik Pust, ki je bil obtožen, da je vedoma pomagal pri tem delu, je bil obsojen na 10 K globe oziroma na 24 ur zapora.

Ij Komtesa, rojena Ljubljancanka, samomorilka? Na Dunaju je izginila poštna elevelinja, 19 let stara komtesa Felica Mazzecheli, rojena Ljubljancanka. Komtesin oči Aleksander vitez Carina je bil l. 1902. na Dunaju obsojen radi ovadustva. Rodbina je popolnoma ubožala. Ker mati in hčer nista imeli sredstev za življenje, je hči odšla od doma in pisala materi, da gre v smrt.

Ij Aretovan je bil 28-letni hlapec Avgust Polik rodom iz Ljubljane, ker je svojemu gospodarju Rajkoti Ranzingerju poveril 11 K denarja. Dobil so pri njem še 4 krone, drugo je bil pa že pogal. Polik je bil zaradi nepoštenosti že petkrat kaznovan.

Ij Karambol. Danes zjutraj sta se na južnem kolodvoru obdrgnila premikovalni stroj in stroj poštne vlaka, ki odpelje ob četrt na 8. proti Zidanem mostu. Stroja sta se oba nekoliko poškodovala, poštni vlak je pa imel vsled tega tri četrt ure zamude.

Ij Ogenj v sobi. Danes dopoldne so se vnele v stanovanju zasebnice g. Jožefe Winterjeve na Marije Terezije cesti št. 1 za pečjo neke cunjje. Na lice mesta došli oddelek požarne brambe ni stopil v akcijo, ker so ogenj že prej pogasili domači.

Ij Trgovski plesni venček. Kakor smo že poročali, priredi slovensko trgovsko društvo »Merkur« v soboto, dne 18. januarja v veliki dvorani »Narodnega doma« plesni venček. Vstopnina 2 K za osebo, pričetek ob pol 9. uri zvečer. Vstopnice se dobe v predprodaji pri tvrdkah Gričar & Mejač, Ivan Kostevc in Vaso Petičič ter na večer prireditve pri blagajni. Pomnoženji veselilni odbor je vse storil, da bo ta prireditev vredna svrstnica dosedanjih priljubljenih prireditev našega društva; zato se nadejamo prav številne udeležbe.

Ij Kdo je lastnik. Čevljarju Leopoldu Tavčarju je predvčerajšnjem oddal nek neznanec kovčeg z obleko, a se ni več vrnil. Lastnik dobi svoj kovčeg v Kolo-dvorskih ulicah št. 26.

Ij Slov. trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani priredi VII. redni občni zbor v nedeljo, dne 26. januarja 1908. leta, ob 10. uri dopoldne v društvenih prostorih v »Narodnem domu«.

Ij Izgubljene in najdene reči. Sluga Jožef Golob je izgubil srebrno remontoir-uro z verižico. — Šolski učenec Ivan Bekš je našel vrečo riža, ki se ga dobi na Tržaški cesti št. 23. — V prevozniskem vozu Alojzija Pukelsteina je neka stranka pozabila sivo žensko ogrinjščo. — Zasebni uradnik g. Martin Dolničar je izgubil prost bankovec za 20 K. — Gosp. Leopold Bahovec je našel ženski plet.

Ij Izgubila je strojevodjeva žena go-spa Marija Urbančičeva rjavo denarnico, v kateri je imela nekaj čez 9 K denarja. — Neka dama je izgubila zlato duble za-pestnico z vdeleno uro. — Služkinja Neža Avšičeva je izgubila črno denarnico, v kateri je imela 5 K denarja. — G. Cecilija Krekova je našla srebrne očale. — Ustanova za realce. Od l. seme-stra tekočega šolskega leta izpraznjeno je eno mesto cesar Franc Jožefovih ustanov za realce v znesku letnih 100 K. Do te ustanove imajo pravico v Ljubljano pri-stojni, ali ko bi takih prosilcev ne bilo, na Kranjskem rojeni revni dijaki, ki obisku-jejo tukajšnjo c. kr. višjo realko.

Ij Vodstvo »Društva odvetniških in no-tarskih uradnikov na Kranjskem« s sedežem v Ljubljani se je na ustanovnem shodu in prvi vodstveni seji konstituiralo naslednje: Pred-sednik Blaž Kamenšek, podpredsednik Avgust Petrič, tajnik Alfonz Mencinger, blagajnik Ri-hard Tavčar, odborniki brez izraženega delo-kroga Josip Christof, Milan Cimerman, Pa-vel Hirschmann, Ivan Pintar, namestnika An-ton Kocjan in Fran Stor, nadzorniki Iv. Krai-gher in Janko Rozman.

Ij Mestna posredovalnica za delo in sta-novanja, Mestni trg št. 27, telefon št. 99. Od 1. do 9. januarja je dela iskalo 25 moških in 81 ženskih uslužbencev. Delo je bilo ponu-deno 16 moškim in 56 ženskim uslužbencem. V 57 slučajih se je delo sprejelo. Od 1. do 9. januarja je došlo 107 delojemalcev in 73 delo-dajalcev. V 57 slučajih je bilo delo sprejeto. — Delo dobe takoj moški: 2 ključavničarja, 1 vrtnar, 3 dninarji, 10 konjskih hlapcev, 4 hlapci za kmetijsko delo. Ženske: 1 prodaj-alka (učenka), 1 restavracijska blagajničar-ka, 3 računske natakarice, 4 podnatakarice, 2 gostilniški kuharici, 7 gostilniških deklic, 5 kuharic (1 za v Pariz), 5 sobaric, 9 deklic za vsako delo, dve postrežkinji, šest deklic k otrokom, 3 dekcle za kmetijsko delo. — Dela iščejo, moški: 2 pisarja, 3 pisarniške sluge, 3 gostilniške slug; ženske: Več prodajalk mešane stroke in za slaščičarne, 2 kuharici k orožnikom. — Stanovanja: Oddati je več sta-novanj z dvemi in tremi sobami ter več me-blovanih mesečnih sob. — Pismenim vpra-šanjem je priložiti znamko za odgovor.

Razne stvari.

Brivci v službi ruske policije.

Na Ruskem se je izdal brivcem ukaz, ki je sicer čuden, a vsled ruskih razmer popolnoma opravičen. Ako si hoče kdo pustiti obriti brado ali brke, mora biti znan ne le brivcu, ki ga ima obriti, ampak mora pismeno izraziti svojo namero, da hoče, da se mu brada prišteje ali brke obrijejo. Gre se tu za policijsko naredbo, po kateri so moskov-ški in peterburški brivci dolžni takoj policiji naznaniti, ako bi si kdo dal brke ali brado obriti ali pa se pustil maskirati.

Milijonar se je poročil z učiteljico.

Iz Syracuse v Ameriki poročajo: Mi-lijonar Frederick Conde se je poročil z učiteljico Marijo Graci Kingsley. Ženinov oče je tovarnar in milijonar. Conde je bil prej vsakemu športu zelo udan, a iz lju-bezni do svoje zaročenke je vse opustil. Čeravno sta bila že dalj časa zaročena, vendar je ona šele pred kratkim opustila svojo učiteljsko službo.

Ruska tvornica bomb v Buenos Airesu.

V Buenos Aires je zasledila policija tvor-nico bomb, ki jo je vodil neki Rus, ki je po-begnil. Zaprl so enega Italijana in enega Španca, dve ruski nihilistini pa zasledujejo.

Maščevanje radi onečastene časti.

Dne 15. t. m. je ustrelila v Budimpešti 19-letna, zelo lepa soproga paznika v to-varni za steklo Viljema Meze-a babico Aleksandro Lipos. Mlada ženska je storila svoj čin, ker jo je babica Lipos izvabila v svoje stanovanje, opijanila in jo nato izro-čila bogatemu Srbu Tonescu, ki jo je one-častil. Po umoru se je sama naznanila po-liciji. Ko je zvedel za to njen mož, je šel v stanovanje Srba Tonesca ter ga ustrelil. Tudi on je naznanil svoje dejanje takoj po-liciji.

Nezgode pri sankanju.

Pri sankanju so se dne 15. t. m. v Lungwitztalu pri Schandau-u ponesrečili

trije dečki. En deček je bil na mestu mr-tev, druga dva pa sta dobila težke po-škodbe na možganih ter si zlomila noge.

Drozd pomiloščen. Bivšega predsed-nika Vavilavške posojilnice Drozda, ki je bil radi defraudacije obsojen na sedem let ječe in je štiri leta že presedel, je cesar pomilostil in mu odpustil dve leti kazni.

Dvakratni umor in samomor. V Draž-danih je usmrtil 30letni Hoffmann svoja otro-ka in nato samega sebe.

Kolera in kuga. V Carigradu je obolela ena oseba na kugi in druga na kolero.

Podrlo se je šest hiš v Rio Tinto na Por-tugalskem, ker se je znižala zemlja pri kopa-nju bakra v rudniku. Boje se, da postane vsled znižanja zemlje 30.000 delavcev brez kruha.

Velikansk vihar je podrli v mestu Ba-z za zgradbo dovoljenimi 120 milijoni dolarji in da mora dovoliti kongres še nadaljnih 30 milijonov dolarjev.

Kolera. V Carigradu je umrla 14. t. m. na kolero že peta oseba. Osebe, ki zapuščajo Carigrad, preiskujejo zdravniki na kolodvorih. V svetih mohamedanskih mestih kolera nara-šča. Do 300 oseb umre na kolero vsak dan.

V Berlinu je zopet zginila deklica. V Berlinu se vrsti zločin za zločinom. Sedaj je zopet izginila neka deklica. Pred par dnevi je brez sledu zginila 14-letna dobro razvita in lepa hčerka učitelja Mannateina. Sumi se, da je postala žrtev zločina.

Okrađeni višji poštni ravnatelj. Med vož-njo iz Berlina v Budimpešto je bil okrađen višji poštni ravnatelj Karol Follert.

Pred oltarjem je umrl. V Danyju na Ogr-skem se je na sv. Treh kraljev dan zgrudil pred oltarjem kanonik Ignacij Mihalik. Ko so ga verniki privzdignili, je bil že mrtev.

Papir se je podražil v Zedinjenih drža-vah ameriških. Amerikanski papirni trust je zvišal ceno za 25 odstotkov. Pred vsem bodo občutili to časniki, ki porabijo najmanj dve tretjini papirja od 26.500.000 kvintalov, koli-ker se ga porabi v Zedinjenih državah na leto.

Na cesti umrl. V Zagrebu je zadela kap 64letnega drvjarja Franca Letonja pred nje-govim stanovanjem. Umrl je na mestu.

Panamski kanal še ni dodelan. Zdaj po-roča ameriško časopisje, da na bodo izhajali tero več hiš. Mrtvih in ranjenih je neznano, a veliko.

Telefonska in brzolovna poročila.

GRAŠKO NADSODIŠČE ZAVRNILO TOŽBO PROTI DR. ELBERTU.

Novo mesto, 17. januarja. Franjo Pirc je tožil novomeškega prošta dr. Elberta, češ, da je pisal neki dopis, katerega je smatral Franjo Pirc za razžaljav. Franjo Pirc je hotel g. prošta spraviti pred po-rotnike, graško nadsodišče je pa Pirčevo tožbo kot neutemeljeno odbilo.

VELIKI VOJVODA TOSKANSKI UMRL.

Solnograd, 17. januarja. Veliki voj-oda toskanski, oče Leopolda Wölflinga in gospe Toselli, bivše saške prestolonasled-nice, je danes ob 3. uri zjutraj umrl.

NOVINSKI ZAKON.

Budimpešta, 17. januarja. Zbornica se posvetuje o predlogi glede na povišanje števila novincev. Gabriel Ugron se zanjo zavzema, ker hoče neodvisna stranka s krono sklenjeno pogodbo točno vršiti. Ka-kor hitro pa mine prehodna doba, bo ne-odvisna stranka nastopila za svoje za-hteve.

BOLNI PRINC ŠTEFAN ČRNOGORSKI V TRSTU.

Trst, 17. januarja. V tržaškem prista-nišču je usidran parobrod »Daniel Erno«, na katerem se nahaja princ Mirko črno-gorski (brat prestolonaslednika Danila) s soprogo in bolnim kneževičem Štefanom (* 1903). Rodbina je ostala na krovu. K kneževiču sta pozvana dva slovita zdrav-nika iz Dunaja in eden iz Rima. Vsi trije prispejo še danes v Trst.

KOČIJAŠKI ŠTRAJK.

Pulj, 17. januarja. Kočijaži štrajkajo, ker je okrajno glavarstvo ob priliki pri-hoda delegatov odredilo, da mora celo noč voziti električni tramvaj.

OGORČENJE PROTI BARONU RAUCHU.

Zagreb, 17. januarja. Tu je vse ogor-čeno na novega bana, ker je vojaškemu poveljniku na njegov pozdrav odgovoril nemški in pa prezrl hrvaški službeni jezik.

OROŽJE IZ TRSTA V ČRNO GORO.

Bari, 17. januarja. Tu so zaplenili za-boj iz Trsta, namenjen za Črno goro, v ka-terem je bilo 36 pušk-mauzerc in 1000 kartoš.

ANGLEŠKI KRALJ.

London, 17. januarja. Kralj Edvard in kraljica se podasta koncem februarja v Pariz.

BÜLOW.

Berolin, 17. januarja. Bülow v držav-nem zboru ne bo odgovoril na interpela-cijo socialnih demokratov glede na izpre-nembo volivnega reda pruskega dežel-nega zbora, ker to ne spada v kompetenco državnega zbora.

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306'2 m, srednji zračni tlak 736'0 mm

g	čas opa- sovanja	Stanje baro- metra v mm	Tempe- ratura po Celsijzu	Vetrarji	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
16	9 zveč	745.3	7.2	brezve-tr	jasno	
17	7. zjut.	44.5	10.0	sr. svzh.	megla	0.3
	4. pon	43.4	3.0	brezve-tr		

Srednja včerajšnja temp. -7.2°, norm -2.5°

ŽITNE CENE.

Budimpešta 17. januarja.

Pšenica za april	12.38
Pšenica za oktober	10.68
Rž za april	11.29
Koruzza za maj	7.01
Oves za april	8.35
10 višje.	

Zahvala.

Za obile dokaze iskrenega sočutja ob smrti svojega pre-dragega sina 141

ROMANA

izrekata presrečno zahvalo

prof. Milan Pajk in Vida Pajk.

Franč Čelhar iz Nemške vasi št. 10, občina Št. Peter na Krasu, proda iz proste roke

HIŠO

gospodarsko poslopje in zem-ljišče cenjeno na 12.000 K. 126 3-1

Natančne pogoje se izve pri lastniku posestva v Nemški vasi št. 10.

Franč Čelhar, posestnik.

Živinozdravnica

ordinira od 9-11 ure dopoldne.

143 Telefon št. 44.

Fruga s menjalnicami Oraben 35, Male stran, Most ali 17, Baden, Brno, Odešs Lipa, Čedka Kamala, Koravak, Sumborg, Kolling, Novi Jidla, Piana, Svitarje in Liberec.

Menjalnice na Dunaju

L. Wollzeile 10, H. Taborstrasse 4, III. Ungargasse 77 (vagal Rennwege), III. La-wengasse 17, IV. Wollzeile Hauptstrasse 12, V. Schönbrunnerstrasse 80 u. VI. Gumpoldstrasse 24, VII. Mariahilferstrasse 76, VIII. Lerchenfelderstrasse 152, IX. Alserstrasse 12 K. Favoritenstrasse 40, XVII. Währingerstrasse 44, XIX. Döblinger Hauptstr. 4, XIX. Meiselstrasse 92.

Glavna poslovalnica delniška družba 45 150 67

MERCUR

Dunaj, I. Wollzeile 10

45 - (pita) 20 000 000 Bazar naklad 8 500 000

Nakup in prodaja vseh vrst rent, dravnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnih, srečk, deviz, valut in denarja.

Zamenjava in eskomptiranje vseh vrst rent in obilicij srečk in kuponov.

Podružnica v Spljetu.

Delniška glavnioca

11 K 2.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeve ulice šte. 2

sprejema vloge na vložne knjižice in na žiro-račun proti 4½% obrestim.

Vloge na tekoči račun, koje ostanajo vsaj 60 dni naložene, obrestuje proti 8dnevni odpovedi s 5%.

Rentni davek od vlog na knjižice plača banka sama.

Podružnica v Celovcu.

Rezervni fond

11 K 200.000.

Narodno politični program

Iz »Časa« (1. in 2. številka leta 1908) ponatiskujemo sledeči dr. Krekov članek:

Politični programi se morajo postaviti na konkretna tla; sicer se ne morejo vzdržati, in stranke, ki se jih poprimajo, propadejo z njimi vred. To načelo se da lepo zvezati z idealnimi cilji, brez katerih tudi ne more biti trajno nobene politične stranke, in zato tudi ne nobenega programa. Takozvane realistične stranke imajo ravno zato toliko nasprotstev, ker ne priznavajo nobenih stalnih idealnih ciljev. Zanimivo je opazovati na Češkem, nekaj tudi že na Hrvaškem, kako se politični realizem smatra kot narodna nevarnost, proti kateri se je treba z vso odločnostjo bojevati. Nebrojnokrat čujemo, kako realisti raznorojujejo, kako jemljejo narodnemu gibanju ves polet, kako izkvarjajo v tem zmislu zlasti mladino.

Vredno je, da za ta pojav poiščemo globljih vzrokov. Realist se drži načela, da mora biti politični program konkreten, zvezan z življenjem, stoječ na dejanskih razmerah. Zato kritikuje neizprosno in brez usmiljenja razne politične stranke in jim v živih barvah kaže njihovo abstraktno ideologijo, šiba hipnozo, v kateri se vdajajo bleščim publicam brez jedra, analizuje logiko v programih in praksi; in vsled tega je seveda kritika huda — mrzel curek na vroča srca, prozaiška resnost v poeziji polnem čustvenem političnem življenju. Realist, kakor se je danes tipiško razvil na areni javnega življenja, pa preko kritike ne pride naprej. Vse pojave v javnosti izkuša razumeti iz danih psihiških dispozicij in logičnih premis; vse razlaga, tolmači in celo opravičuje; prognoze za bodočnost pa nima, in če jo ima, je žalostna. Če iz tega se lahko razvidi, da realistiška politika ni zavoljo tega škodljiva, ker se giblje na realnih tleh, marveč edino zato, ker v sedanjih oblikah ni nič drugega nega evolucionizem v politiki. Evolucijsko načelo, ki ne priznava nobene stalne resnice, razen v matematiki, nobene stalne etike, nobenega stalnega prava, je seveda nesposobno, da bi svoje kritično delovanje gledalo v luči stalnega ideala.

Kritika je pa potrebna. Prvi pogoj zanjo je zgodovinski študij. Politični razvoj se mora poznati dobro. In tu manjka. Šola v tem oziru ničesar ne da. Ogibljejo se vsake besede, ki bi dala dijaku jasnosti v tem oziru. Noj, ki se skriva s tem, da glavo vtakne v pesek! In vendar bi bilo nujno, da se zgodovina že v srednjih šolah peča tudi s temi vprašanji. Politični programi in njihov razvoj so podlaga, ki se na nji snujejo zunanji dogodki. Zlasti se pa v naših dneh narodni programi ne smejo prezirati. Šola pač ne more imeti neposrednega namena, da bi vzgajala aktivne politike; mora pa skrbeti za to, da se politično življenje more pravilno umevati.

Iz narodno-politiške zgodovine lužnih Slovanov naj naš članek nekaj poglavitnih točk fiksira in pojasni. Ne bo brez haska!

Pisceh teh vrstic je že pri par prilikah javno pojasnil, kdaj je prišlo politično življenje na Hrvaškem na poševo ploskev, ki ne more do danes z nje. Stvar je pa vredna, da se obravnava v znanstvenem listu. Hrvaška država je bila do leta 1790 popolnoma samostojna; v vseh stvareh je odločevala sama, tudi v vojaških, prometnih in finančnih. Z Ogrji je imela samo skupnega kralja, ki ga je pa sama izvolila. Hrvaški sabor je odločeval v zakonodajnem oziru; ban je pa izvrševal njegove sklepe. Umljivo je, da so politične razmere zahtevale često dogovor med Ogrji in Hrvati. V ta namen je hrvaški sabor pošiljal v ogrski zbor po nekaj zastopnikov (navadno dva ali tri) — nuncijev, ki so pa dobili od svojega zbora natančno navodilo — instrukcijo, — kako naj se vede. Sami od sebe niso smeli ničesar ukreniti. Sklepi ogrskega zbora niso bili veljavni za Hrvaško, če so se tudi sklenili v nazočnosti nuncijev, dokler jim ni pritril hrvaški sabor. Do leta 1779 je imela Hrvaška tudi svoj poseben urad — banalni svet, ki je posredoval med kraljem in hrvaškimi kraljevino. Tega leta je pa Marija Terezija iz centralistiških namenov ukinita banalni svet in izročila njegove posle ogrskemu namestništvu. Pripomniti pa moramo, da ta določba ni mogla imeti toliko časa ustavne veljave, dokler ni pritril hrvaški sabor. To se je zgodilo leta 1790.

Sabor, ki je začel zborovati dne 12. maja 1790 v Zagrebu, je pričel tisto politiko, katera je dala Madjarom priljubljenost, da svoj šovinistični program raztezajo tudi nad hrvaško kraljevino. Šlo se je za to, da se določi navodilo za nuncije, ki so se imeli poslati v ogrski zbor, sklican dne 6. junija imenovanega leta. Pri tej priliki sta se sklenili dve osnovno važni stvari: 1. Odobril se je ukrep Marije Terezije, da se Hrvaška podvrže ogrskemu namestništvu. V navodilu beremo: »Dokler se ne osvoje tisti deli Hrvaške, ki jih imata sedaj Turško in Benetke, in dokler se ne dobi toliko število županij, da bodo mogle vzdrževati svojo višjo politično oblast (dicasterium), bode prejemalo preostalih šest županij naredben od namestniškega sveta; zato naj se vedno v ta svet sprejema hrvaški uradniki (t. j. svetniki, tajniki in zapisničarji) po razmerju šest hrvaških in slavonskih županij.« Iz tega vidimo, da je sabor spoznal, kako nevarno igrati pričenja, in da jo je izkušal olepšati s tem, da ji je v besedah dal samo prehodni značaj. 2. Sabor je sam uničil svojo finančno samostojnost in se podvržal ogrskemu državnemu zboru v finančnih stvareh. Takole slove navodilo: »Posel povečanja ali zmanjša-

nja davkov naj se odslej razpravlja v skupnem (ogorskem) zboru in ne drugje.«

Jasno je, da so Madjari z velikim veseljem zgrabili ta dva sklepa in v svojem zboru so v 58. členu zakonodavno sklenili, da bodo odslej hrvaške županije prejemale navedbe od ogrskega namestništva; v členu 59. pa, da bo o hrvaških davkih razpravljali skupni zbor, toda posebej od ogrskih davkov. Madjari so potemtakem vsaj v obliki še bolj varovali hrvaško samostojnost nego Hrvati sami. Od tega časa se pričenjajo ogrsko-hrvaški boji, od takrat datira hrvaško vprašanje. Na posevni ploskvi je hrvaška samostojnost prišla do današnjih razmer.

Kje pa je razlog, ki nam more tolmačiti postopanje hrvaškega zbora? Mislec se ne more zadovoljiti s psovko izdajstva, ki jo meče okrog sebe omejena dnevna politika. Objektivno je bilo sklepanje hrvaškega zbora res pravo narodno izdajstvo, subjektivno pa si dalekosežnosti svojih sklepov poslanci niso bili v svesti. Upreti — hoteli germanizatorsko-centralističkim namenom dunajske vlade in zato so iskali zaveznikov pri Ogrih. V tem oziru je bil njihov sklep reška resolucija v prvi izdaji. 6. maja 1784 je namreč Jožef II. izdal naredbo, da se mora v treh letih zamenjati dotedanji latinski uradni jezik na Ogrskem, Hrvaškem in v Erdelju z nemščino. Kdor se v treh letih ne nauči nemščine, ne more biti ne uradnik, ne član zakonodajnih zborov. Nezmiseln germanizatorska politika je preslepila hrvaški sabor, da se je vrغل Ogrom pod noge. Za prvi sklep, ki smo ga zgoraj opisali, je tu dovolj razlage, ne pa za to, da so Hrvati zavrgli svojo finančno samostojnost. Ta drugi sklep, ki je še dalekosežnejšega pomena nego prvi, pa izvira iz ljudske politike Jožefa II. On je hotel izvesti politično enakost svojih podložnikov in zato je predvsem izkušal osvoboditi kmečki stan. Kmetje in meščani so plačevali pravzaprav ves davek, pravica pa vsaj prvi niso imeli nobenih. Zato je hotel Jožef II. naložiti davek tudi plemstvu in duhovništvu. Plemiči v hrvaškem saboru so se bali za svoje žepce, in da bi jih ložje varovali, so se v finančnih zadevah podvržli Ogrom, kjer so vladajoči velikaši imeli prav tiste interese kakor oni. Krivda hrvaškega zbora je dvojna: v državno-pravnem in finančnem oziru; prvo je izzvala nemurna državna politika dunajske vlade, ki je hotela iz Avstrije ustvariti nemško velevlad; drugo pa je sprožila aristokratska sebičnost, skrb za gnotne koristi. Nepobitno nam kaže ta dogodek, da se demokratiško načelo ne da izvesti samo na ekonomskem polju, marveč da mora seči tudi na politiko, notranjo in zunanjo. Priznavati moramo vladi Jožefa II. v nekem oziru demokratsko smer, toda ta smer je bila neizvedljiva vsled napačnega temeljnega načela, ki mu je imela služiti. Ne spuščamo se v vprašanje, kaj je mislil Jožef II. Vse njegovo delovanje nam priča, da je politikoval bolj s srcem, nego z razumom, in da je bil le orodje v rokah drugih. O politiki njegove vlade pa moramo reči: Demokratiško načelo ji ni bila podlaga, marveč le sredstvo za deseto centralistiško-germanizatorskih namenov v smislu pihlega Voltaire-Friderik II. Kaunitzovega svobodoumja. Zato je tudi sramotno propadla in rodila absolutizem, zamenjala državni razvoj, dovedla do socialnih in narodnih revolucij in bojev, ki trajajo še danes.

Še na eno znamenitost hočemo opozoriti svoje bravce iz zgodovine narodne hrvaške politike. Germanizatorske določbe Jožefa II. so med Madjari rodile sklep, da se uvede madjarščina namestu dotedanje latinske za uradni jezik. Umevno! Če so med Nemci sprejeli namestu latinskega nemščino, so morale logično nemške države vsaka svoj narodni jezik uveljaviti v javnem življenju — v šolah in uradih. Madjari so to razumeli. Seveda so pri tem napravili krivico nemadjarškim narodnostim svoje države, toda tudi za to krivico je pravzaprav odgovorna dunajska vlada. Ko bi bila ta sprejela v svoj demokratiški program tudi narodno enakopravnost, bi se to ne bilo moglo zgoditi. Tako je pa ravno utrdila madjarske plemiče in velikaše, katere je po svojih demokratskih načelih hotela ravno oslabil, in jim vzeti ekonomske privilegije. Če bi se bila res naslonila na ljudstvo, bi bila morala potrditi tudi vsakemu ljudskemu jeziku naravne pravice; s svojim krivičnim postopanjem je pa samo izzivala nove krivice. Hrvati pa niso spoznali politične logike, ki jim jo je ponujala germanizatorska dunajska vlada. Po madjarskem zgledu bi bili morali tudi oni svoj hrvaški jezik uveljaviti v šolah in v uradu, a ne, tiščali so še vedno s svojo latinsčino. Od 1. 1790—1847 imamo na Hrvaškem čudoviti pojav, da se narodna politika razvija brez narodnega jezika. Hrvaški narodni politični program ne obsega glede na narodni hrvaški jezik nobene točke. Kolikor nam je znana zgodovina narodno-politiških bojev, nimamo za to nikjer nobene analogije. Kdor tega dejstva ne pozna in ga ne upošteva v njegovem ogromnem pomenu, seveda ne more razumeti ne hrvaške politike, ne takozvanega jugoslovanskega vprašanja.

Kdo se bo čudil Madjarom, če so načelo svojega narodnega jezika hoteli raztegniti tudi na Hrvaško? Hrvati bi se bili mogli ustavljati njihovim težnjam v tem oziru samo na podlagi svojega narodnega jezika. Stojč na svoji latinsčini so bili že naprej tepeni. Zato nam je umljivo, da so se pomale udajali, in da se je naposled v hrvaških šolah podučevala madjarščina kot obvezen predmet. Madjari jim sicer niso mogli takoj vriniti svojega jezika v urade, toda marsikje, zlasti v obve-

nju z namestništvom so preluknjali tudi v tem oziru hrvaško samostojnost. Od 1. 1790. imamo vedne boje v tem oziru, ki so se šele potem jeli razvijati za Hrvate na bolje, ko so ti sprejeli svoj narodni jezik v urade in šole. Prezreti ne smemo, da so se v tistih šolah, ki so pač po sklepih hrvaškega zbora gojile madjarščino, zanemarjale pa hrvaščino, vzgojili unionisti ali madjaroni. Madjarščina se je lepo razvijala, slovnstvo se je množilo in to je silno vplivalo na mlade Hrvate. Madjari so jim imponirali in v tem ozračju se je izleglo za ves jug tako pogubno madjarofilstvo pri našem bratskem narodu.

Dne 2. maja 1843. je Ivan Kukuljevič prvi izpregovoril hrvaški v saboru. On je prvi spoznal pogubno narodno politiko svojih rojakov in predlagal, naj se hrvaščina določi za državni jezik v kraljevini hrvaški. Dejal je: »Mi smo malo Latinci, malo Nemci, malo Madjari in malo Slovani; a če odkrito govorimo, nismo vse skupaj nič. Mrtvi rimski jezik in živi madjarski, nemški in laški so naši je-robi. Živi nam groze, mrtvi jezik nas pa drži za grlo, nas duši, ter nas oslabilene vodi in izroča v roko živim jezikom. Sedaj imamo še toliko moči, da se moremo ustaviti mrtvemu (latinskemu) jeziku. Za kratko pa ne bomo mogli več premagati živih jezikov, ako se čvrsto ne postavimo na noge, to je, ako v domovini ne utrdimo svojega jezika in ga ne postavimo, da bo vladal.«

Kukuljevičev predlog je takrat padel. Šele 1. 1847, dne 20. listopada, je hrvaški sabor sprejel načelo, da se hrvaščina uvede v vse šole in urade. Zastopal ga je zopet dični, razboriti Ivan Kukuljevič. Zalostne razmere, ki so vladale v kraljevini in v celi Avstriji, so pač izmodrile hrvaški narod; sklep je bil soglasen, toda, žal, za pol stoletja prepozen. Vsa groza strašnih posledic kratkovidne hrvaške narodne politike se zrcali v dejstvu, da je Košut začetkom leta 1848. v ogrskem zboru vprico hrvaških nuncijev izjavil, da ne priznava na Ogrskem nobene hrvaške narodnosti, nobenega javnega hrvaškega imena, marveč samo ogrski narod in ogrsko narodnost. Njegovemu sinu v prilog so pa hrvaški zastopniki sklepali reško resolucijo!

Načelo narodne avtonomije stopa vedno bolj na dan in zlasti pri narodih, ki so v posameznih deželah v manjšini, tvori že integralen del narodno-politiških programov. Žal, da se teoretiško tako malo razglablja, in da marsikje ni nič več, nego prazna publicka, ki se ž njo zakriva pomanjkanje misli. Za študij tega vprašanja je neobhodno potrebno poznati narodni razvoj Srbov v naši državi. O tem vprašanju se bomo še obširneje bavili v našem listu. V lehkotnem, splošno informativnem članku, ki ga danes objavljamo, poudarjamo samo tole:

Narodna avtonomija je bila že v naši državi praktično uvedena pri Srbih, ki so se naselili v Srem in na južno Ogrsko. To je pravzaprav edini konkretni slučaj v tem oziru iz vse svetovne zgodovine. Znano je, da so bili avstrijski vladarji od nekaj varili krščanskih narodov pod turškim nasilnim žezlom. Čuvali so jih tam, odpirali so jim pa tudi vrata svoje države, ko so v sili morali bežati. Srbskih ubežnikov se je silno mnogo nastanilo tekom časa po naših južnih deželah. V največjem številu so pa prišli 1. 1690. Cesar Leopold VI. jih ni samo z veseljem sprejel, marveč jim je tudi dal posebne pravice in privilegije. Priznal jih je kot poseben narod in jim s plemenitim zakonodavnimi akti dal samostojno organizacijo. Jasno je, da se Srbi niso mogli naseliti tako, da bi bili kompaktno sami prebivali v nekem določenem ozemlju. Pomešali so se med Hrvate, Rumune in Madjare. Na Hrvaškem je imel zakonodavno oblast hrvaški sabor, na Ogrskem ogrski. Srbi so bili pa od obeh izvzeti in so spadali neposredno pod cesarja. Njihov cerkveni kongres je pod vodstvom njihovega patriarha imel v političnih in cerkvenih razmerah zakonodajno in upravno oblast, katere ukrepi se seveda moral potrditi vladar. Vsak Srb je bil, kjerkoli je bival, potemtakem član posebne narodno-politiške organizacije; — užival je pravo pravcati narodno avtonomijo. Konstatirajmo glavna zgodovinska dejstva, ki so zvezana z njo:

1. Izprva so Madjari silno neradi videli Srbe in njihove predpravice, a kmalu so se vdali in razvilo se je medsebojno lepo razmerje.

2. Srbi so vsled svobode, ki so jo imeli na gospodarskem polju, silno napredovali. Vso žitno trgovino so potegnili kmalu nase; obogateli so in si utrdili svoj vpliv na vse strani.

3. V kulturnem oziru so se sami vodili. Ker so imeli denar, in ker jim je njihova narodna samostojnost v organizaciji, katero jim je priznavala država, vedno živo bila pred očmi, zato so tudi mnogo žrtvovali v svoje kulturne svrhe. Nastale so bogate ustanove za šolske in cerkvene namene, ki danes dose-gajo nad 15 milijonov kron; ustanavljali so se samostani, fare in šole. Darežljivost in požrtvovalnost je imela stalen nagib pa hkrati tudi zagotovilo, da bo res narodu v korist, ravno in edino v narodni avtonomiji.

4. Moč Srbov je tako narastla, da so v krajih, kjer so se naselili v večjem številu, za nekaj desetletij popolnoma zavladali. Madjari niso mogli konkurirati z njimi in brez vsakih nasilnih sredstev, edino le po svojem delu, ki ga je čuvala politična samostojnost, so zmagovali.

5. L. 1848. so dosegli celo, da so se kraji, kjer so dosegli kompaktno večino, spojili v posebno upravno skupino z imenom srbska vojvodina. Povedati pa moramo, da je v tem

oziru srbske težnje z vso silo, z bratsko nesebičnostjo podpiral in pravzaprav privedel do zmage hrvaški sabor.

Bili so pa Srbi sami, ki so pokopali svojo vojvodino in se vtopili v madjarsko državo. Glavni vzrok za to je bilo liberalno mišljenje izobražene srbske mladine. Zveza narodnega življenja s cerkvijo jim ni bila všeč. Začeli so v časopisju boj v tem oziru in zagovarjali misel združitve z Ogrji. Zdaj imajo, kar so hoteli.

Slovenski narodni politični program je imel od svojega začetka formulo: ravnopravnost v šoli in uradu. Ob času taborov se je pridružila zahteva »združene Slovenije«; v novejši dobi se je ta zahteva razširila v zmislu hrvaškega državnega prava. Tudi o tem bomo obširneje razpravljali v posebni študiji. Danes naj na temelju tega, kar smo povedali, zadostuje tole: Narodni politični program mora pri nas obsegati za svoj temelj dosledno in jasno krščansko demokratiško načelo v zvezi z državnopravnim ciljem. Demokratiška bodi naša realna politika; njen cilj pa ostani v avstrijski državi upravno zedinjen slovenski jug.

Česko pismo.

Deželnozborske volitve. — Katoliška stranka. — Realistični profesorji. — Krščanska akademija.

P r a g a, 14. jan. 1908.

Volivna borba je dobila novo lice po izjavi ministra Peschka, da se naj nemške stranke ne izpodrivajo med seboj, ampak da naj nastopijo skupno brez osebnih napadov in protigatacij. To je slednjič namo-ga ministra-rojaka. Sestavljajo skupno kandidatno listo in nekatere stranke so že naznanile pogoje, pod katerimi vstopijo v to nemško liberalno koalicijo. Radikalci hočejo imeti v mestih 12 in na deželi 7 mandatov. Posebno se pripravajo za mestni okraj Trutnov-Broumov, ki ga hočejo radikalci pridobiti. Tu je pri državnozborskih volitvah zmagal v ožji volitvi s pomočjo krščanskih socialcev Wolf proti dr. Eppingerju, ki je podlegel vkljub izdatni pomoči od strani čeških volivcev. Nemški krščanski socialci se ne spuščajo še v boj s samostojnimi kandidaturami, pač pa bodo zopet odločevali marsikje pri ožjih volitvah.

Češki socialni demokratje so že povsod postavili svoje kandidate, in tudi realisti so se pognali v boj, opirajoč se najbolj na učitelje in na »svobodnomiselno ženstvo«. Mladočehi imajo zdaj zahvalo učiteljstva. Vedno so povzdigovali učitelje, jim zboljševali plače in jih potrjevali v misli, da so res oni začetek in konec vse močnosti; zdes so jim pa učitelji uskočili k socialnim demokratom in realistom, le malo jih je šlo v katoliški tabor. »Pravo Lidu« po navadi obljubuje volivcem cela nebesa na zemlji: Olinitev narodnih manjšin, higienične brezplačne bolnišnice, zavarovanje za starost in bolezen, zavarovanje vseh sirot, vdov in revežev vseh vrst, nadzornike za stanovanja, izgnanje redovnikov in redovnic iz bolnišnic in zavodov in nastavljenje posvetnih moči z velikimi plačami, brezplačne sanatorije, toplice in mineralne vode — vse zastoni, zavetišča za otroke in sto drugih stvari, kar si more človek lepega izmisliti. Vse bo zastoni, dežela bo pa plačala. A če dežela ne bo imela, bo dala pa država milijarde za socialno-demokratski program. Odkod bosta pa dežela in država vzeli tako ogromne svote, s tem si socialni demokratje ne belijo glave. Vkljub temu se bo socialistična povodenj, ki je ob državnozborskih volitvah tako grozeče nastopila, precej unesla pri deželnozborskih volitvah.

Katoliško-narodna stranka napreduje tiho, da ima zdaj že vse znake prave ljudske vsenarodne stranke. Liberalni in radikalni tisk jo zamlčuje popolnoma. O njenih zborovanjih monopolisti javnega mnjenja ne poročajo in mislijo, da jo s tem ubijejo. A motijo se, kajti mnogoštevilna zborovanja so že globoko segla v ljudstvo, in uspeh kaže, da je češko ljudstvo bilo po krivici razkričano kot tako zelo liberalno. Glas krščanskih socialnih reformatorjev dobro odmeva v ljudskem sreću.

V društvu čeških profesorjev so se realisti polastili vodstva, ki hočejo svoje masarykovstvo pokazati v »kulturnem boju«, kolikor je ravno mogoč v takem profesorskem društvu. Prof. Papirnik je predlagal, da se naj pošljejo vsem srednješolskim profesorjem vprašalne pole, na katerih naj odgovore na vprašanja: 1. Ali se naj verouk na srednjih šolah poučuje ali ne? 2. Ali se naj dijaki srednjih šol sili-jo k udeležbi pri verskih vajah (sv. maša, izpoved, obhajilo). 3. Ali naj jih profesorji pri tem nadzirajo? Predsednik Applt bi tudi rad igral nekakega Brianda. Zaslužna pisateljica gospodična dr. Fabianova je zaradi te gonje izstopila iz odbora. Kr-

ščanska Akademija je sklenila, da postavi na jubilejni razstavi letošnjega leta svoj paviljon. Arhitekt svetovidske katedrale, Hilbert, je predložil načrt za paviljon v gotškem slogu. Krščanska Akademija pozove vse krščanske umetnike, da izlože svoja dela v tem paviljonu.

Znanost in umetnost.

Helen Keller.

Veliki Amerikanec Mark Twain je dejal, da sta največja čudesa v zadnjih dveh stoletjih Napoleon in Helena Keller. Tudi če to zapišemo na račun ameriškega ponosa, ostane na tem izreku še vedno mnogo resnice. Helena Keller ni ženij, pomen njene osebnosti je drugod. Ona je živa apologija izobraževne moči, ki jo ima v sebi človek. Kdor hoče dokazati tezo, da je človek krona stvarstva, ta naj seže po življenjepisu Helene Kellerjeve, ki leži že v 35. izdaji pred nami. (Helen Keller: Die Geschichte meines Lebens. 35. Auflage. Stuttgart 1907.) Tu bo našel najtemeljitejši dokaz za to. Helena Keller je oseba, ki nudi dušeslovu, vzgojeslovu in modroslovu neizčrpen vir za raziskovanje in za nove rezultate. Bila je rojena 27. junija l. 1880. v Tusumbiji v severni Alabami. Komaj 18 mesecev stara je izgubila popolnoma vid in posluš, vsled tega seveda tudi govoro. 3. marca l. 1887, ko je bila stara 7 let in 3 mesece, jo je jela vzgajati Anna Mansfield Sullivan. Prvo je bilo, da je svoje glavo, divjo deklico začela učiti besedi, da jo s tem napelje potom predstavnice asociacije na zaznavanje predmetov. Helena seveda začetkom ni pojmla pomena besedi, asociacija je bila zgolj mehaniška. Sullivan je n. pr. Heleni zapisala na roko besedo »cake«, potem pa ji dala slaščice, predmet, ki ga pomenja ta beseda. To je metoda takozvanega prstnega alfabeta. Na ta način se je Helena do 31. marca 1887 naučila 18 substantivov in 3 glagole. 22. maja je znala že 300 besed. Zdaj je začela že brati po znanem načinu za slepe. (Brailleva metoda vzbočenih znakov). Ta pouk je bil združen za učiteljico in učenko z gigantnim naporom. Treba je bilo asociirati zaznave črk, začrtovanih ji že izpočetka na roko z Braillevimi v predlogah. Toda vse težave so se premagale, kajti učenka je kazala ukaželjnega duha in izvanredno marljivost. Zaspala je s knjigo v roki. 13. julija 1887 je že izvrstno pisala po Braillevem alfabetu. 18. septembra je poznala že 600 besed. Kazala je veliko zanimanje za barve. Sullivan v tej knjigi meni, da mora Helen Keller imeti temne barvne spomine iz svoje detinske dobe, kar pa je neverojetno. Kako si predstavlja barvo, tega pač ne bo moč dognati, ve pa vsled pouka, kakšno barvo ljudje temu ali onemu predmetu pripisujejo. 25. oktobra 1887 rabi Helena že iz lastnega nagona pronomina, pozneje pa adjektive. O pojmihi »veliko« in »malo« jo Sullivan n. pr. tako pouči, da ji da v roko dve krogli, eno malo iz bombaža, drugo iz svinca. Enako pri drugih prostornih zaznavah. Glavno vodilo je za Heleno pri tem fino razviti tip in notranji čuti. (Gemeingefühle), tudi vonj. Se isto leto se nauči Helena računanja. Prišteva in odšteva do 100. Sullivan jo pelje v cirkus, kjer jo potom tipanja seznanji z živalskimi vrstami. Pozna že 900 besed. Jame hoditi v cerkev. Kaj čutijo ljudje, razbere njen fini tip iz trgajev mišic njihovih rok. Zdaj jame umevati splošne pojme. Prvi pojmi, ki ga je tu seznanila, je »mrtev«. Pozneje začne rabiti v nekem svojem pismu (po Braillevi metodi) te pojme: »Verujem«, »mogoče«, »zdi se mi«. Računa že z nepravimi ulomki. V fiziki se ji razloži, kaj je pojav, sila itd. Čita Dikensovo »Child's History of England«. Najtežavnejše je bilo naučiti jo govoriti. 26. marca 1896 se je podala k Sari Fuller. Ta jo je naučila govoriti. Helena je otipovala mike jezika in ustnic pri govoreči učiteljici in s pomočjo posnemanja jela reproducirati glasove. Naučila se je poleg ameriščine angleščine, nemščine in francoščine. Prve njene besede so bile »papa«, »mamma«, »baby« (otrok). Stavkov ne naglašuje in govori nekako enolično. L. 1896 vstopi v žensko gimnazijo. Nauči se latinščine in bere Cezarjevo »Galsko vojsko« ter nemške pesnike. (Vsa ta literatura je že pisana po Braillevi metodi v velikih knjigah v formatu leksikov). Angleške zgodovine se uči po Macaulayu. 1900 vstopi v Radcliff College, nekako vseučilišče. Algebra ji dela največje težave. Skof Brooks jo poučuje v verouku v nedogmatičnem smislu. Vcepi ji pa globoko vernost. Biblijo bere najraje. Nauči se francoske literature, proučuje Shakespearja in zgodovino modroslovja.

V pričujoči knjigi nam sama opisuje to čudovito pot svojega življenja. Seveda je več ali manj iz svoje zgodnje mladosti rekonstruirala po tem, kar so ji pozneje pripovedovali drugi. V psihološkem oziru je pa to neizmerno zanimivo. Drugi del knjige so seznamki njene učiteljice Sullivanove, za proučevanje eksaktnejši.

Obenem pa je od Helen Kellerjeve izšla njena veroizpoved: Optimismus. Ein Glaubensbekenntnis von Helen Keller. (23. Auflage. Stuttgart 1907.) Ta veroizpoved je gotovo ena najlepših v naši dobi. Ni morda v njej bogvekoliko ženjalnih misli, toda smer te knjige, zdravi individualizem pisateljice in verziranost, ki jo kaže na 87. straneh v vseh vprašanjih moderne dobe, preseneti vsakogar. Slepa in gluha mladenka, ki jasno izpoveda najzmagovitejši, do jedra zdravi optimizem! Vredna učenka Emersona in Carlyla! Ne čudimo se, če jo Mark Twain tako visoko povzdiguje. Zlo je na svetu le zato, da se preмага in da se na njem učimo. V delu je rešitev človeštva. Vsi veliki možje so bili optimisti. Kristus je bil optimist, Buddha je s svo-

jim pesimizmom upropastil toliko milijonov ljudstva. Schopenhauer je okužil moderno generacijo. Človekoljubje bo zmagalo bedo, zločinstvo in nevednost. Človeški duh nevzdržema koraka proti temu cilju kljub vsem oviram. To so vodilne misli te veroizpovedi, ki jo bo vsakdo brez izjeme čital s haskom kljub nekaterim nejasnostim. Knjiga je najlepši dokument, kako se človeški duh daši oropan glavnih čutov, lahko visoko izobrazi in izpolni. Dokaz pa je tudi, da najboljši duhovi stremijo za tem, da premagajo duhomorni pesimizem in skepticizem, ki naši mladini izse-sava najboljše moči. Da je Helena Kellerjeva optimistka, nas mora tembolj veseliti, ker se je njen svetovni nazor porodil v naporu in vztrajnem delu ter v praktični izkušnji.

Obedve knjigi se dobiva v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani. Prva, ki je izšla že v 35. izdaji, stane 7 K 80 v, druga, ki je izšla že v 23. izdaji, pa 1 K 20 v.

* Tiskovine za župne urade ima v zalogi v prihodnje samo še »Katoliška Bukvarna« in prosimo, da se častiti župni uradi s svojimi naročili na njo obračajo in ne več na naše upravništvo ali na tiskarno, da ne bo ne-ljubih zamud. Mnoge tiskovine so se letos na novo tiskale na fin, trpežen papir.

* Potrebna navodila za napoved osebne dohodnine podajate knjižici:

Kolar, Kratko navodilo k napovedi osebne dohodnine za duhovnike in beneficijate. 30 h.

Zun, Osebna dohodnina itd. 1 K 20.

Dobiva se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Po svetu.

Ruski revolucionar? V pisarno lvovskega ruskega konzula je prišel te dni dopoldne mlad mož, ki je hotel na vsak način govoriti s konzulom. Ko se mu je odgovorilo, da ga začasno ni v Lvovu, je šel v konzulovo privatno stanovanje, ter zatrljeval njegovi materi, da je potegnil črno kroglo in je določen od svojih tovarišev, da umori konzula. Ko je pa prišel v Lvov, je izgubil pogum in prosi, da bi se mu dalo nekoliko denarja, da lahko zapusti Lvov in tako uide maščevanju tovarišev. Nek policijski agent je aretoval moža, ki se zove Jaszenkov. Bržkone je to navadno izsiljenje denarja.

Češki in saski delavci so se stegli v Untersachsenbergu. Dva češka delavca sta zaklana, osem oseb je nevarno, več pa lahko ranjenih.

Ljudsko preseljevanje. Iz New Yorka poročajo: Do 6. decembra 1907 sestavljene številke kažejo, da je to leto doseglo prometni rekord na atlantskem oceanu. Do 6. dec. se je tja pa sem prepeljal 2,300.000 oseb. Od teh se je peljalo 1,640.543 proti zapadu, 681.648 pa proti vzhodu. Proti Evropi se je dosedaj odpeljalo 480.000 oseb, med tem, ko se jih je lansko leto 315.000. Tudi naseljevanje je doseglo rekordno število. Če bode tekom prihodnjega leta tudi tako obilo, se pač še ne da določiti, vsekakor pa pričakujejo, da bode, ker so mnenja, da se vsi tisti, ki so letos zapustili Ameriko, povrnejo zopet nazaj.

Smrt vsled klofute. Na Dunaju je na cesti v nekem prepiru gostilničar Schmol priložil gostilničarju Zehethuberju tako klofuto, da je Zehethuber padel na tla. Pri padcu si je Zehethuber prebil lobanjo ter je kmalu na to umrl.

Nalezljivost po telefonu. V zadnjih letih so dognali par slučajev nalezljivosti po telefonu. V tem oziru svetuje dr. Bundt, da se naj pri telefoniranju ne približajo približu ušesa in usta. Razven tega naj se aparat večkrat desinficira z umivanjem s 3 odstotno zmesjo lysoforma.

Kitajski principi na znanstvenem potovanju. Ravnokar je kitajska cesarica izbrala osem kitajskih princev in vojvod, med njimi sta princ Pu Chuang in vojvoda Psi Tao, da potujejo v Evropo ter si izpopolnijo znanje. Vsak princ dobi v ta namen na leto 40.000 K, ostali pa v razmerju po dostojanstvu. Po trah letih se morajo potem podvreči posebni skušnji o vsem, kar so se na potovanju naučili. Ako se pri tej priliki izkaže, da niso vsega časa dovolj vestno porabljali, bodo jih občutno kaznovali.

Petrolej se podraži. Avstrijski čistilci petroleja so sklenili zopet zvišati ceno za pol krono, t. j. na 27 kron.

Deček ustrelil svojo mater. Iz Stroudsburg, Pa., v Ameriki poročajo: Osemletni Lewis Hoenshilt je nedavno ustrelil svojo mater Mrs. George Hoenshiltovo. Ko je nesrečna mati prišla k svojemu očetu Edingerju in tam po telefonu govorila z neko prijateljico, je prišel njen sin, ki je na dvorišču streljal s flobertovo puško, v sobo, pomeril na mater in ustrelil. Mater je pogodil v sence, tako da je na mestu umrla.

20 milijonov za eno obleko. Samska kraljica ima plašč, ki ga obleče le enkrat na leto. Diamanti, smaragdi, rubini in satiri, ki ga krasi, so vredni 20 milijonov.

25letnica je te dni praznovala avstrijska poštna hranilnica.

Glavni dobiček kot ženitovanjsko darilo. V Badenu se je pred kakimi osmimi meseci poročil neki tamošnji trgovski sotrudnik, ki je dobil od svoje zaročenke kot ženitovanjsko darilo srečko, ki je pred kratkim zadela drugi glavni dobiček v znesku 15.000 frankov.

Pomilovanja vredna mati. V Peploni Navari na Španskem se je dogodila velikanska nesreča. V mlekarno, v kateri je delalo pet žensk, je eno izmed njih spremljal petletni sinček. V kuhinji je stal velik kotel zavretega

mleka. Otrok je padel, ne da bi kdo opazil, v kotel. Šele par ur pozneje so našli mrtvo truplo v mleku. Mati je vsled strahu zblaznela.

Nemški cesar. Oficijozno se poroča, da so vesti o cesarjevi bolezni neosnovane.

Morilec razbil svoji žrtvi nogi. Iz Bero-lina poročajo: Orožniki so v Mittenwalde našli ovoj z moškim mrličem, kateremu je morilec razbil obe nogi. Storilec še niso zasledili.

Čudna rodbina. Na poljski meji se je dogodil sledeči zanimivi slučaj. V mestu T. je živel vdovec, star 50 let in njegov 25letni sin. V sosedni ulici je pa stanovala 45letna vdova s svojo 20letno hčerko. Vdovcu je zelo ugajala 20letna mladenka. In res! Nekoga dne se poda vdovec k vdovi in jo prosi za roko njene hčere. Vdovi seveda to ni bilo posebno všeč, a po kratkem premisleku se uda v to pod pogojem, da vdovec sin prosi za njeno roko. Sin ni imel nič proti temu, ker je bila vdova zelo bogata.

Boombo je vrgel nekdo v Lyonu na sodno palačo, ker je sodil, da se mu je pripetila krivica in je hotel tako obrniti pozornost nase.

Vlom v norišnico. V dvorsko norišnico je odrl 10 oborožencev, ki so odvedli hudodelko Kazimiro Ostrovsko, ki je bila v opazovalnici.

— Darovi. Za pogorelce v Gorenji vasi so poslali sledeči svoje darove: Župni uradi: Vranjapeč 12 K, Podkraj 22 K 15 v., Štanga 10 K, Javorje 20 K, Št. Jurij 10 K, Godovič 29 kron, Kovor 10 K, Rateče 11 K, Goriče 21 K, Kamnik 20 K, Sv. Peter na Krasu 26 K, Toplice 32 K, Zaplana 48 K 30 v., Rovte 66 K, Kresnice 25 K, Mirnapeč 22 K 56 v., Svibno 9 K, Hotederšica 38 K 5 v., Sorica 26 K, Hrenovice 27 K, Črni vrh nad Idrijo 40 K, Podlipa 12 K, Bevke 10 K, Žabnica 17 K, Dobrova 25 K 20 v., Zasip 25 K, Škofja Loka 53 K, Idrija 47 K 69 v., Zavrca 12 K 31 v., Horjul 48 K, Planina 28 K; dalje gg.: J. Stele, Sp. Šiška, 10 K, neimenovan iz Polhovga Gradca 20 K, hranilnica na Gorah 23 K, č. g. Kukelj, župnik 10 K, čisti dohodek od igre »Vestalka«, katero je priredila »Marijina dekliska družba«, 40 K, vas Korita v Zireh 10 K 1 v, g. nadučitelj Vinko Roblek 6 K, č. g. Golmajer, župnik, 10 K, č. g. Martin Poljak, župnik, 10 K, č. g. Franc Marinič 5 kron, g. Val. Levičnik, d. nadzornik v p., 10 K, č. g. Simon Zupan 5 K, č. g. Nikolaj Križaj 10 K, g. Grossman, učitelj v p., 3 K, župni urad Novo mesto 18 K. Vsem cenj. darovalcem izrekam v imenu nesrečnih pogorelcev stotero zahvalo in usmiljeni Bog vam plačaj! — J. Lavrič, župnik.

Ugodna prilika za trgovce in obrtnike!

Ker mi preostaja še več tisoč

reklamnih koledarjev za leto 1908

sem primoran prodajati iste veliko pod tovarniško ceno; naj se torej izvoli vsak, ki bi jih še potreboval, obrniti na mojo trdko, jaz mu bom napravil prav izredno nizko ceno. 75 7-5

Pričakuje obilnih naročil se priporočam

FR. IGLIČ,

trgovina s papirjem in galanterijo na drobno in debelo, Ljubljana, Mestni trg št. 11.

Sprejme se

dober hlapec

ki je popolnoma zmožen gospodarstva, za graščino Golnik pri Tržiču. Ondi se prodava več junoev pino-gavske pasme za plemo in en lep siementaleo, 18 mesecev star. Več se poizve pri lastniku Josipu Turku v Ljubljani. 122 2-2

Proda

se malo podjetje kojega vodi lahko vsakdo, z dobro upeljanim predmetom. 112 5-3

Cela oprava z zalogo vred 12 do 15.000 K in se dovolijo ugodni plačilni pogoji. Dopisi na upravništvo »Slovenca« pod »Podjetje«.

Novost za cerkvene zборе.

Osem napevov k blagoslovu. Zložil Karol Bervar. Op. 7. 1908. — Cena partituri K 1.—; štirji glasovi v dveh komadih K 1.—.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani. 41 5-4

Ugodna prilika.

Proda se iz proste roke na najugodnejšem kraju ob cesti in tik kolodvora nekje na Dolenjskem ležeče

gostilniško posestvo

obstoječe iz enonadstropne hiše s 3 sobami, 3. kletmi, 4. kuhinjami, velikega hleva, kolarnice, itd. vse zidano in z opeko krito, ter gostilniškim, zelenjadnim in sadnim vrtom. Na tem kraju bo križišče 3 železnic. Naslov 115 pove upravništvo. 3-3

Noben slovenski gospodar

2799 naj ne bo brez 13-12

koledarja za kmetovalca 1908

Uredil dež. nadzornik J. Legvart. III. zelo popolnejši letnik z vsebino: Kratke opis umne živinoreje; zlata pravila o živinoreji, krmljenje goveje živine in prašičev.

Razno perutinarstvo, mlekarstvo, preiskovanje mleka, bolezni mleka. Obdelovanje travnikov, naprava in osuševanje travnikov, umetna in naravna gnojila. Sadjarstva, naprava sadovnjaka.

Vinoreja, priprava dobrega vina. Kmetiški zakoni. Hmeljarstvo. Merjenje lesa, pre-rač. v kile, orale in hektarje. Koledar, sejmi in še mnogo drugega.

Večan je letos v posebno močno platno Cena s pošto K 1-80.

Naroča se pri

Ivanu Bonaču v Ljubljani.

Vsled prihranitve dragega povzjetja se naj znesek naprej doloži.

Noben vreden gospodar naj ne bo brez tega potrebnega koledarja.

Napoved osebne dohodnine

Ker je ta mesec napovedovati dohodke za odmero osebne dohodnine, se priporoča v porabo kot najpraktičnejša, znana brošurica: —

Kratko navodilo

- o napovedi - osebno - davčne - - dohodnine - -

-- za duhovnike in beneficijate --

-- župnika Matija Kolar --

-- Cena 30 h --

-- Dobiva se v --

Katol Bukvarni

-- 5-4 v Ljubljani 40 --